

J. G.

Svätý Jozef

Muž spravodlivý

Úvod

Brat, sestra,

prežívame *Rok uja Janka* v spomienkach a modlitbách za neho. Zároveň si pripomíname aj dar osobitnej charizmy Ducha Svätého, ktorú sme dostali i zdedili, a ktorú chceme naďalej zveľaďovať pre dobro Cirkvi, rodín, povolání a pre ohlasovanie slova rôznymi komunikačnými prostriedkami.

Nasledujúce úvahy duchovných cvičení nechcú byť konkurenciou alebo obídenním slov uja Janka. Vieme, že nás veľakrát povzbudzoval do tvorby a písania, čo som osobitne zažil pri ňom v čase formácie. Každý z nás musel vytvoriť nejakú prácu s nahraním pripraveného slova, ktorá by poslúžila ako orientácia a povzbudenie pre ostatných.

Verím, že ujo v nebi sa teší z toho, že my, jeho duchovné deti, neprestávame sa namáhať pred dobro našich bratov a sestier; že sa ich snažíme duchovne povznášať aj prípravou slova na duchovné cvičenia, k čomu nás povzbudzoval. Svojím, hoci len nedokonalým úsilím, by som aj ja rád prispel k ujovej túžbe a k naplneniu Pánových slov, že dobrý hospodár „vynáša zo svojej pokladnice veci nové i staré“ (*Mt 13, 52*).

Verím, že ujo je s nami aj v týchto nových časoch a prosí za nás.

*

Cestujeme autom, vnímame krásu krajiny, miest, vedíme pokojný dialóg so spolucestujúcimi. Zrazu defekt. Pokojná atmosféra sa končí, začínajú sa starosti: buď s opravou, alebo s odťahovou službou. A neraz sa nás zmocní aj nervozita.

Možno nestihneme dohodnutý termín a možno ani celý naplánovaný program. A to sme ešte celkom dobre obišli. Havária môže vyradiť celé auto a zmarit' dosiahnutie cieľa. Čo je to však oproti tomu, ak zahynie niekto z posádky, blízky priateľ, rodič, dieťa... Najväčším prekvapením však môže byť naša vlastná smrť: prekvapením príjemným alebo veľmi nepríjemným...

Zdá sa nám a často si myslíme, že všetko beží a bude bežať podľa vychodených koľají, zaužívaných ciest a pokojného plynutia času, tak ako sa strieda deň a noc.

Pán nás však neprestáva upozorňovať, aby sme boli pripravení na prekvapenia, na náhle zmeny nielen smeru, ale aj existencie. Na zmeny duchovné, spoločenské aj materiálne.

Niektoré zmeny sú dočasné a my vždy dúfame, že ak sú nepríjemné, obmedzujúce, rýchlo pominú a všetko sa vráti do starých koľají. Povieme si: Vydrž, o chvíľu bude opäť svietiť slnko...

Niektoré zmeny trvajú dlho a my pri nich strácame trpezlivosť alebo aj nádej na zmenu. Povieme si už skromnejšie: Vydrž, nakoniec sa všetko obráti na dobré...

Niektoré zmeny sú však trvalé, dokonca večné. Ak nastanú, už sa nikdy nevráti to, čo bolo, alebo nebude také ako predtým. A tu prehovorí Pán a povie: Zmeň seba, zmeň svoje vnútro, myslenie, túžby a plánovanie. Usporiadaj svoj doterajší hodnotový systém tak, aby na prvom mieste bol Boh a iba on. Vtedy sa ťa ani vonkajšie zmeny nebudú tak dramaticky dotýkať, nebudú ťa bolieť, strašiť a ubíjať. Zo všetkého najdôležitejšia je len jedna zmena: tá tvoja – osobná; ba nielen zmena, ale premena... Ak si to uvedomíš, otvorí sa pred sebou najlepšia

a najkrajšia perspektíva... Ak máš Boha v srdci a ak ho miluješ, slnko nádeje ti nikdy nezapadne. On vtedy všetko obráti na dobré: aj najväčšiu stratu na najväčší zisk...

*

Takmer zvečera do rána sme sa prebudili do nových spoločenských pomerov a okolností.

Zatvorené miesta stretávania a zhromažďovania, rúška, dezinfekcie, obmedzenie pohybu a cestovania, kontroly, špehovanie, udavačstvo, pokuty, strach.

Áno, ochrana zdravia je aj Boží príkaz a povinnosť svetských autorít.

Nová situácia zasiahla všetkých, zmenila naše plány a spôsob života. Zasiahla rodiny, telesný, duchovný i intelektuálny rozvoj detí a mládeže, vzťahy so starými rodičmi, pohyb v prírode. Dotkla sa existencie malých živnostníkov, zapríčinila stratu zamestnania živiteľov rodín, ktorí sa ocitli v existenčnej kríze, u mnohých narušila psychické a duševné zdravie. Prispela k nárastu samovrážd a narušených vzťahov.

Nemilosrdne sa dotkla aj miest náboženského kultu a prístupu veriacich k Božím sviatostiam.

Čas plynul, a keď po krátkych uvoľneniach prichádzali stále väčšie obmedzenia, začali sme si klásť otázku primeranosti, proporcionality a kompetencií cirkevných i svetských autorít a potreby rozlišovania profánneho od božského, časného od večného.

Začali sme sa pýtať, či pod rúškom starostlivosti o telesné zdravie nie sme postupne pozbavovaní a či sa aj sami dobrovoľne nevzdávame ľudských, náboženských, cirkevných a božských práv a slobôd, ktoré Boh dal ľudskej osobe, rodine a Cirkvi a ktoré by mali byť rešpektované za každých okolností.

*

Čoraz častejšie dianie okolo nás vystihuje slovné spojenie „pod rúškom“.

Zisťujeme, že pod rúškom boja proti násiliu na ženách sa chce presadiť ideológia rodovej rovnosti, ktorá potiera telesné rozdiely medzi mužom a ženou a uprednostňuje psychické a emocionálne pocity. Potiera to, čo bolo dané človeku od Boha Stvoriteľa ako dar, Boží plán a povolanie s mužom a ženou a uprednostňuje osobné rozhodnutie človeka: čím sa cíti a čím chce byť...

Boh Stvoriteľ je opäť popieraný a odsúvaný, akoby nemal nárok na môj život a jeho spôsob užívania. Že to vedie k drastickým morálnym, psychickým a spoločenským tragédiám zničených životov, to nemusíme dokazovať.

Pod rúškom oslobodenia a práv ženy na svoje telo a jej slobodu rozhodovania zrazu hovoríme aj o jej práve zabíjať počaté plody a nové životy. Aká je to sloboda, ktorá mi dovoľuje zabíjať druhého človeka? Uvedomujeme si, že v mene takejto slobody môže niekto slobodne zabiť aj mňa? Ak sloboda nebude usmerňovaná a obmedzovaná Bohom a jeho prikázaniami, stane sa smrtonosným bojom všetkých proti všetkým... v mene slobody...

Bolo by omylom, ak by sme pod rúškom šľachetného prijímania blížneho dovolili rozbíjať to, čo bolo stáročiami darované Bohom cez našich predkov: kultúru, národné tradície, pamiatky, identitu, bezpečnosť, náboženstvo...

A mohli by sme takto pokračovať v mnohých iných oblastiach...

Kto sa skrýva pod tým „rúškom“, alebo Pán by povedal: „rúchom“ (*Mt 7, 15*)? Bez pochýb „ten, ktorý bol vrah od počiatku a nezotrval v pravde, lebo v ňom niet pravdy... Ten, ktorý keď luhá, hovorí zo seba, lebo je luhár a otec lži – diabol“ (porov. *Jn 8, 44*). Jemu nejde o to, aby ovečky mali život a mali ho v hojnosti, ale prichádza, len aby kradol, ničil a zabíjal... (porov. *Jn 10, 10*). Dobrý pastier, ktorému záleží na ovečkách, na každom človeku, je len jeden. Je ním Ježiš, Boží Syn, Spasiteľ – Záchranca človeka (*Jn 10, 11*).

*

Niektorí sa pýtajú, či žijeme apokalyptické časy, o ktorých hovoril Ježiš.

Ak zoberieme do úvahy súčasný mor vírusu a jeho dosiaľ nevídané rozšírenie a dôsledky, keď spomenieme posledné svetové vojny, ideologické totalitné protibožské a proticirkevné systémy s miliónmi mŕtvych a stále prebiehajúcu lokálnu tretiu svetovú vojnu, ktorá môže hocikedy prerásť do totálnej atómovej, vírusovej či inej biologickej vojny, tak v tom nemôžeme nevidieť Pánom predpovedaný „mor“ (*Lk 21, 11*), „vojny“ (*Mt 24, 7*), „útrapy a súženie“ (*Mt 24, 8; Lk 21, 23*) a diabolsky zničený charakter a myslenie ľudí.

Pán to opisuje takto: „Vtedy mnohí odpadnú a budú sa navzájom udávať a nenávidieť. Vystúpi mnoho falošných prorokov a zvedú mnohých. A pretože sa rozmnoží nepravosť, v mnohých vychladne láska“ (*Mt 24, 9 – 12*).

A jeho verný apoštol Pavol učí svoje duchovné dieťa Timoteja: „Vedz, že v posledných dňoch nastanú nebezpečné časy. Ľudia budú totiž sebeckí, chamtiví, chvastaví, pyšní, rúhaví, neposlušní voči rodičom, nevďační, bezbožní, bezcitní, nezmierliví, ohovárační, nezdržanliví, suroví, bez lásky k dobru, zradní, bezhlaví, nadutí, milujúci viac rozkoše ako Boha; budú mať výzor nábožnosti, ale jej silu budú popierať. A týchto sa chráň!“ (*2 Tim 3, 1 – 5*).

Že sme vošli do apokalyptických čias, na to nás upozornilo nebo aj cez pápeža Leva XIII., autora modlitby k svätému Michalovi, ktorý najväčšie nebezpečenstvo pre Cirkev videl v slobodomurárstve a 13. októbra 1884 si vypočul rozhovor medzi Ježišom a satanom ohľadom Cirkvi. Satan chcel „viac času a viac moci“, aby mohol zničiť Kristovu Cirkev. Aj keď mu Pán dovolil skúšať Cirkev, nenechal ju bez pomoci.

Toto videnie bolo presne 33 rokov pred veľkým zázrakom slnka vo Fatime 13. októbra 1917, kde nebo cez tri omilostené deti opäť odhalilo skúšky prichádzajúce na svet a Cirkev v ďalších storočiach a vyzvalo na pokánie a modlitbu.

O krutom boji satana proti Ježišovi v jeho Cirkvi a učeníkoch v posledných časoch hovorí *Zjavenie apoštola Jána* vo viacerých obrazoch. Najznámejší je obraz draka prenasledujúceho ženu s dieťaťom, ktorý vo svojej bezmocnosti zmocniť sa ich, obracia svoju nenávisť voči žene na púšti. Nemôžeme v tejto žene s dieťaťom nespoznať Máriu, Ježišovu Matku, a tiež Cirkev – Kristovu nevestu, v ktorej sa vierou a krstom rodia nové

Božie deti. Sú aj Máriiným „potomstvom“ na zemi a ona je im duchovnou Matkou (porov. *Jn* 19, 27).

Krutý boj proti Máriinmu potomstvu má trvať „čas a čas a pol času“ (*Zjv* 12, 14): „Drak sa na ženu nahneval a odišiel bojovať s ostatnými z jej potomstva, ktorí zachovávajú Božie prikázania a majú Ježišovo svedectvo“ (*Zjv* 12, 17). Jeho nenávisť voči Bohu a jeho potomstvu je bez hraníc: „Beda však zemi i moru, lebo zostúpil k vám diabol, plný zlosti, lebo vie, že má málo času“ (*Zjv* 12, 12). A tak záver Svätého písma sa prepája s jeho začiatkom – obrazom Ženy bojujúcej so satanom (*Gn* 3, 15).

Ďalším obrazom je záverečný boj so satanom po jeho uvoľnení z „reťaze“ po tisícročnom kralovaní verných s Kristom (*Zjv* 21, 7 – 8).

(Tisíc rokov predstavuje symbolicky čas, „kým sa nenaplní čas pohanov“, alebo „plnosť času“ trvania Kristovej Cirkvi na zemi. V Kristovej Cirkvi sme krstom boli vzkriesení z prvej smrti hriechu a sviatosťami sme dostali účasť na Kristovom kralovskom, prorockom a kňazskom poslaní. Keď budeme verne splňať svoje poslanie a verne kralovať s Kristom na zemi, po smrti máme dosiahnuť definitívne večné vzkriesenie a kralovanie s Kristom v „novom nebi a novej zemi“ (*Zjv* 21, 7). Po dočasnom „uvoľnení z reťaze“ satan bude definitívne porazený a naveky „zvrhnutý do ohnivého a sírového jazera“ (20, 10) spolu s tými, „ktorých nenašli zapísaných v knihe života“ (porov. 20, 15). Konkrétne tam naveky budú patriť „zbabelci, neveriaci, poškvrení, vrahovia, smilníci, traviči, modloslužobníci a všetci luhári“, ktorí „budú mať podiel v jazere horiacom ohňom a sírou; to je tá druhá smrť“ (21, 8).)

Do týchto tmavých, pochmúrnych biblických apokalyptických kontúr, ktorých je v Písme veľa a ktoré sa v dejinách Cirkvi tajomne opakujú a približujú k svojmu naplneniu, vždy prichádza aj svetlo nádeje a povzbudenia z neba. Ježiš často opakuje: Nebojte sa... Ja som s vami po všetky dni... Skrátim vaše trápe-

nie, aby ste mohli obstať... Nenechám vás ako siroty... Dôverujte, ja som premohol svet...

Takéto povzbudzujúce nebeské svetlo zažiarilo aj po fatimských apokalyptických zjaveniach 13. októbra 1917 pri predpovedanom slnečnom zázraku, ktorý pozorovalo okolo 70-tisíc ľudí.

Počas prvej fázy slnečného zázraku mali deti videnie, ktoré Lucia neskôr opísala takto:

„Keď sa Božia Matka začala vzd'alať v nesmiernosti oblohy, uvideli sme pri slnku svätého Jozefa s Ježiškom a Božiu Matku v bielych šatách a modrom plášti. Zdalo sa, že svätý Jozef a Ježiško žehnajú svet znakom kríža. Chvíľu nato som videla Pána Ježiša a Pannu Máriu v podobe, ktorá mi vnukla myšlienku, že je to Bolestná Matka. Potom mnohonásobné zjavenie zmizlo.“

Tento fatimský obraz je pre nás jasným nebeským odkazom do nového tisícročia a rastúcej svetovej tmy. Počas tohto roka, ktorý je Rokom rodiny (2021) i Rokom svätého Jozefa (2021) zároveň, môžeme sa opäť zadívať na Svätú rodinu a sledovať i svätého Jozefa s malým Ježiškom, ako žehnajú skúšaný svet, všetkých i každého z nás.

V týchto dňoch ústrania sa zameriame na osobu svätého Jozefa v náručí s malým Ježiškom. Uvidíme ich, ako nás spoločne žehnajú a ako im na nás záleží.

Obaja patria spolu. Malý Ježiš by neprežil bez svätého Jozefa a svätý Jozef by bez Ježiša neznamenal nič. Hoci svätý Jozef nebol jeho biologickým otcom, bol mu otcom so všetkým, čo k tomuto menu a úlohe vychovávateľa, ochrancu a hlavy rodi-

ny patrí. Ježiš sa nehanbil volať svätého Jozefa otcom, nehanbil sa za svojho otca robotníka – tesára, ani za to, že aj jeho volali, a to dosť podceňovačne, len „synom tesára“. Aj keď ako dvanásťročný pripomenul obom rodičom svojho pravého a prirodzeného Otca na nebi, neprestal svätého Jozefa volať otcom. Vždy ho však videl v spojitosti s jediným Otcom na nebi (porov. *Ef* 3, 15).

Svätý Ján Pavol II. sa pýta: „Prečo by Jozefova ‚otcovská‘ láska nemala vplyv na Ježišovu synovskú lásku? A obrátene, prečo by Ježišova synovská láska nemala vplyv na Jozefovu otcovskú lásku, čo by viedlo ešte k väčšiemu prehĺbeniu ich jedinečného vzťahu? Duše, ktoré boli výnimočne vnímavé na impulzy Božej lásky, v Jozefovi videli žiarivý príklad vnútorného života...“ (*RC* 27, 25).

Ujo Janko zveril Hnutie Nazaret, ktoré chce spolupracovať na obnove a záchrane rodín, aj pod osobitnú ochranu svätého Jozefa.

Slová Svätého Otca Františka z Manily v príhovore rodinám sú nám preto veľmi blízke: „Ako bol dar Svätej rodiny zverený svätému Jozefovi, tak je dar rodiny a jej miesto v Božom pláne zverené nám. Dar Svätej rodiny bol zverený svätému Jozefovi, aby sa oň staral. Každému z vás a z nás – lebo aj ja som synom rodiny –, každému je zverený Boží plán, aby sme ho uskutočňovali. Pánov anjel zjavil Jozefovi nebezpečenstvá, ktoré hrozili Ježišovi a Márii, a prikázal im, aby utiekli do Egypta a neskôr sa usadili v Nazarete. A práve takto Boh v našej dobe volá aj nás, aby sme rozpoznávali nebezpečenstvá, ktoré ohrozujú naše rodiny, a chránili ich pred zlom. A buďme v strehu pred novými ideologickými kolonizáciami.

Existujú ideologické kolonizácie, ktoré sa snažia zničiť rodinu. Nerodia sa zo sna, z modlitby, zo stretnutia s Bohom, z misie, ktorú nám Boh dáva. Prichádzajú zvonka, a preto ich nazývam kolonizáciami. Nestraťme slobodu poslania, ktoré nám dáva Boh, poslania, ktorým je rodina!

A tak ako naše národy v istom momente histórie dozreli a povedali ‚nie‘ akejkoľvek politickej kolonizácii, ako rodiny musíme byť veľmi, veľmi múdri, veľmi akcieschopní, silní, aby sme povedali ‚nie‘ každej snahe o ideologickú kolonizáciu rodiny. A prosíme o príhovor svätého Jozefa, ktorý je priateľom anjela, aby sme vedeli, kedy povedať ‚áno‘ a kedy povedať ‚nie‘“ (Manila 16. januára 2015).

Pápež prejavuje svätému Jozefovi zvláštnu úctu. Jeho meno vložil do omšových kánonov a sochu spiaceho svätého Jozefa má na pracovnom stole.

Na celosvetovom stretnutí rodín v Manile v roku 2015 pápež František o sebe povedal: „Chcel by som vám povedať niečo veľmi osobné. Mám veľmi rád svätého Jozefa, lebo je to muž silný a tichý. Na mojom písacom stole mám sochu spiaceho svätého Jozefa. A predstavte si, on sa spiac stará o Cirkev! Áno! Dokáže to. A keď mám nejaký problém, nejakú ťažkosť, napíšem to na lístok a položím ho svätému Jozefovi k nohám, aby o tom sníval! To znamená, aby sa za ten problém modlil!“

Pápež potom ešte dodal:

„Druhým aspektom je vstať s Ježišom a Máriou. Tieto cenné chvíle odpočinku, prestávky s Pánom v modlitbe, sú chvíľami, ktoré by sa nám žiadalo predĺžiť. Ale rovnako ako svätý Jozef, aj my, keď začujeme Boží hlas, musíme sa zobudiť zo sna, musíme vstať a konať; v rodine musíme vstávať a konať (po-

rov. *Rim 13, 11*)¹. Viera nás nevytrháva zo sveta, ale hlbšie nás do neho začleňuje, a to je veľmi dôležité. Musíme vnikat' hlbšie do sveta, no v sile modlitby. Každý z nás totiž plní osobitnú úlohu, keď sa pripravujeme na príchod Božieho kráľovstva na svet.“

Dívajme sa aj my na svätého Jozefa, tohto obdivuhodného otca. V starostlivosti o Božieho Syna najvernejšie prežíval otcovstvo, ktoré má pôvod u Otca na nebi. Otcovstvo, ktoré neprestáva a rozširuje sa aj na nás a na celý svet...

Je aj naším starostlivým otcovským ochrancom z neba, ochrancom Cirkvi, rodín, mladých, tak ako bol verným otcovským ochrancom Ježiša na zemi. Chce aj nás žehnať, povzbudzovať vo vernom plnení našich úloh, vyplývajúcich z Božieho povolania.

Počúvajme, čo od nás chce Boh, a snívajme ako on.

A to práve dnes, v týchto dňoch, pri súčasných Herodesoch, cisároch, Pilátoch, veľkňazoch, dave ohrozujúcom Ježiša a apokalyptických skúškach.

Boh v týchto časoch „potrebuje“ aj nás. On sám sa rozhodol byť „závislý“ aj od nás... Tak ako bol závislý od svojej matky Márie a otca – svätého Jozefa.

Chce byť opäť bezbranným Dieťaťom aj v našich rukách...

Boh nemá strach zveriť sa do našich rúk... Dôveruje nám, že budeme ako svätý Jozef verní ochrancovia jeho Mystického tela.

---

¹ „Však viete, aký je čas, že už nadišla hodina, aby ste sa prebudili zo sna.“

Nezradíme? Nesklameme? Vydržíme pri Ježišovi a jeho vykupiteľskom diele až do konca?

Alebo sa bojíme? Cítíme sa slabí?

Dívajme sa na svätého Jozefa a prosme zo srdca: Svätý Jozef, oroduj za nás! Oroduj za Kristovu Cirkev, za súčasný svet, za rodiny, mládež a deti, za robotníkov a cirkevné spoločenstvá, za nové povolania...

A pokračujme osobnou modlitbou: Svätý Jozef, pomôž mi naplniť moje životné povolanie, ktoré som dostal od Boha, podľa tvojho vzoru!

A môžeme sa spoľahnúť, že ani nás Boh neopustí. Aj nás povedie a povzbudí, aby sme aj my dnes prežívali Božie zázraky a dobrodružstvá v zápase o záchranu Božieho Syna ako on...

I.

Svätý Jozef...

tichý, poslušný muž skutkovej viery

Je známou skutočnosťou, že v evanjeliách nemáme zachytené ani jedno slovo z úst svätého Jozefa.

A predsa je v nich bohato zastúpená jeho „reč skutkov“, ktorá sa v priebehu dejín stala predmetom bohatých duchovných úvah a rozjímaní s veľkým osohom pre život Kristovej Cirkvi.

„Jozef urobil, ako mu prikázal Pánov anjel“ (*Mt 1, 24*). Takto máme zachytenú prvú Jozefovu reakciu na Božie slovo. A toto prvé „urobil“ sa stalo začiatkom jeho cesty. „Jozefovo mlčanie je výrečné: vďaka nemu môžeme pochopiť pravdu evanjeliového výroku, že to bol ‚človek spravodlivý‘“ (*Mt 1, 19*)“ (*RC 17*).

Áno, Jozef bol predovšetkým muž činu!

Bol tichý, ale to neznamená, že bol slabý, ustrašený či povahovo plachý.

Skutoční muži nepotrebujú veľa hovoriť. Oni vedia veľa a rázne konať.

Ale hneď musíme povedať, že Jozefova mužnosť, odvaha a zodpovednosť vychádzali z viery. Presnejšie, z poslušnosti vo viere.

Pápež František ho nazval „poslušným otcom“ (*PC 4*).

Ak vieme, že „spravodlivý bude žiť z viery“ (*Rim 1, 17*), tak evanjeliová pochvala, že Jozef bol muž „spravodlivý“ (*Mt 1,*

19), sa vzťahuje v prvom rade na jeho neochvejnú, poslušnú vieru. Bol verným synom Abraháma a ďalších praotcov, ktorých vieru chváli *List Hebrejom* (11, 1 – 40). Mohli by sme parafrázovať a povedať, že Jozef s vierou prijal Máriu za manželku, s vierou sa stal Ježišovým otcom, ochrancom a vychovávateľom, s vierou zachránil svoju rodinu pred Herodesom, s vierou sa usadil v Nazarete a vychovával Ježiša.

Bola to viera, ktorá ho naučila byť spravodlivým aj k ľuďom, osobitne k Márii v čase skúšky.

Jozef svojím životom nás učí základnej pravde: „Viera bez skutkov je mŕtva – neúčinná“ (porov. *Jak 2, 17*). „Spravodlivý“ Jozef „žil z viery“, ktorá sa naplňala konkrétnymi každodennými skutkami odvážnej a vernej lásky.

Aká bola teda Jozefova poslušnosť z viery?

Môžeme vypočítat' jej znaky: bola rozvážna, tichá, pokorná, ochotná, pohotová, rýchla, odvážna, spravodlivá, vytrvalá, verná.

Jeho poslušnosť bola najprv rozvážna, tichá, predchádzalo jej často aj dlhšie uvažovanie a počúvanie.

Poslušný Jozef sa stal vzorom dokonalého muža, ako ho vidí Svätý Duch: „Vedzte, bratia moji milovaní: každý človek má byť rýchly, keď treba počúvať, ale pomalý do reči a pomalý do hnevu, lebo hnev človeka nekoná, čo je Božia spravodlivosť“ (*Jak 2, 19*).

Vidíme, že Jozef reprezentuje duchovnú zásadu: Dvakrát toľko počúvaj, ako hovor, a čo si počul, stonásobne uskutočňuj...

Ak Písmo chváli Máriu, že všetky slová a udalosti uchovávala vo svojom srdci a uvažovala nad nimi (*Lk 2, 51*), tak v tom vynikal aj Jozef. Počúvajúca, poslušná viera bola lanom vzájomnej lásky, ktoré ich priťahovalo a spájalo. Aj keď boli možno povahovo a v danostiach rozdielni, v počúvaní Božieho slova boli ako „jedno srdce a jedna duša“.

„Kto má uši na počúvanie, nech počúva“... Čo znamenajú tieto viackrát sa opakujúce slová, môžeme sa naučiť od Jozefa. Jeho rozjímanie bolo príkladné, celodenné, ba aj celonočné – vždy mal otvorené uši srdca pre Pána.

Ježiš videl svojho otca ako múdreho a poslušného muža – staviteľa, ktorý „stavia dom na skale“ (porov. *Mt 7, 24 – 27*). Videl v ňom muža – otca, ktorý vie počúvať Božie slovo cez Písmo, cez anjela, cez manželku Máriu aj cez neho ako mladého syna a vie ho hneď ochotne, múdro a vytrvalo uskutočňovať.

„Rôznymi spôsobmi hovorí Boh“, ale je pozoruhodné, že k Jozefovi v rozhodujúcich chvíľach nehovoril priamo, ale prostredníctvom svojich zástupcov – poslov.

Boh aj dnes rád používa prostredníkov. Sú to aj naši predstavení, o ktorých platia Ježišove slová: Kto vás počúva, mňa počúva... Kto vami pohárda, mnou pohárda...

Apoštol Peter povzbudzoval bratov, aby sa podriaďovali predstaveným, a to nielen tým dobrým a zhovievavým, ale aj tým prísny (porov. *1 Pt 2, 18*). A mladých povzbudzoval, aby sa podriaďovali starším. Aby sme sa všetci zaodiali pokorou, lebo Boh pyšným odporuje, ale pokorným dáva milosť (porov *1 Pt 5, 5*).

Nikto si nemôže byť istý, že robí, myslí a hovorí správne. Každý sa potrebuje objektivizovať, potrebuje bratov, sestry a predstavených, cez ktorých mu Boh chce hovoriť. Tak to videli aj apoštoli pri Ježišovi (porov. *Mk 6, 30*).

Treba aj to povedať, že poslušnosť obyčajne nebýva podľa našich predstáv. Potrebujeme odvahu v Božiu moc a vedenie.

Tu by som znova zacitoval pápeža Františka: „Zdá sa, že tak ako Boh povedal Jozefovi: ‚Jozef, syn Dávidov, neboj sa‘ (*Mt 1, 20*), opakuje aj nám: ‚Nebojte sa!‘ Musíme odložiť hnev, sklamanie a bez akejkoľvek svetskej rezignácie, no s nádejou a odvahou prijať aj to, čo sme si nezvolili, no predsa existuje. Takéto prijatie života nás otvorí pre jeho skrytý význam. Život každého z nás sa môže zázračne znovuzrodiť, ak nájdeme odvahu žiť podľa toho, čo nám ukazuje evanjelium. A nezáleží na tom, či a teraz sa zdá, že všetko ide zlým smerom a že niektoré veci už nemožno napraviť. Boh môže dať vykličiť kvetom aj medzi skalami. Aj keď nám naše srdce niečo vyčíta, ‚Boh je väčší ako naše srdce a vie všetko‘ (*1 Jn 3, 20*).

Tu sa znovu ukazuje kresťanský realizmus, ktorý neodmieta nič z toho, čo existuje. Realita vo svojej tajomnej neredukovateľnosti a komplexnosti nesie v sebe existenciálny zmysel s jeho svetlými i tienistými stránkami. Preto môže apoštol Pavol napísať: ‚Vieme, že tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré‘ (*Rim 8, 28*). A svätý Augustín dodáva: ‚Aj to, čo nazývame zlom.‘ V tejto širšej perspektíve dáva viera zmysel každej udalosti, tak radostnej, ako aj smutnej.

Nesmieme si nikdy myslieť, že veriť znamená nachádzať ľahké a uspokojujúce riešenia. Viera, ktorej nás učí Kristus, je taká, akú vidíme u svätého Jozefa. On nehládal rýchle riešenia, ale čelil

realite s ‚otvorenými očami‘, prijímajúc osobnú zodpovednosť“ (PC 4).

Jozefova poslušnosť z viery bola aj pohotová a rýchla.

Tak o Jozefovi čítame aj v našich komentároch k evanjeliám: „Keď Jozef pochopil, čo od neho chce Boh, neváhal a neodkladal. Vždy bol pohotový konať.

A ako to bolo v Jozefom živote, tak by to malo byť aj v našom... Ak Boh žiada, aby sme sa poslušnosťou jeho slovu niečoho vzdali, žiada to vždy len preto, aby nám mohol dať viac. Múdre je preto vždy naňho sa spoľahnúť. On to myslí s nami vždy dobre“ (*Hovor, Pane...* 12).

A pápež František píše: „Jozef je poslušný, hneď reaguje, aby splnil, čo ‚mu Pánov anjel prikázal‘ (Mt 1, 24). Poslušnosť mu pomohla vyriešiť jeho problém a zachrániť Máriu s Dieťaťom. Jozef bol rýchly v poslušnosti, neváhal a nebral ohľad na ťažkosti, ktoré ho čakajú. ‚On vstal, vzal za noci dieťa i jeho matku a odišiel do Egypta‘ (Mt 2, 14)“ (PC 3).

Jozefova poslušnosť bola vytrvalá a verná.

Pápež rozvíja myšlienku, že Jozef svojou poslušnosťou voči Bohu učil poslušnosti aj Ježiša.

Píše: „V každej situácii svojho života dokázal povedať svoje ‚fiat‘, svoje ‚áno‘ tak ako Mária pri zvestovaní.

Vo svojej úlohe hlavy rodiny učil Jozef Ježiša, aby bol poslušný rodičom (porov. Lk 2, 51).

Počas skrytého života v Nazarete sa Ježiš v Jozefovej škole učil plniť Otcovu vôľu. Táto vôľa sa stala jeho každodenným pokrmom (porov. *Jn* 4, 34). Aj v najťažšej chvíli svojho života, ktorú prežíval v Getsemanskej záhrade, dal prednosť Otcovej vôli pred svojou a „stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži“ (*Flp* 2, 8) Preto autor *Listu Hebrejom* uzatvára, že Ježiš „z toho, čo vytrpel, naučil sa poslušnosti“ (5, 8)“ (*PC* 3).

Ako sa Ježiš díval na svojho otca? Z jeho slov vidieť, že sa na neho díval s obdivom, keď sa od neho učil všetkému, čo ako muž mal vedieť a konať vo vtedajšej spoločnosti.

Ježišov výrok: „Nie každý, kto mi hovorí: ‚Pane, Pane,‘ vojde do nebeského kráľovstva, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach“ (*Mt* 7, 21) je výrokom o jeho pozemskom otcovi – Jozefovi.

Nás, ktorí sa hlásime k viere v Boha, by chcel mať Pán takých, ako to videl u svojho pozemského otca Jozefa: chcel by nás vidieť ako mužov a ženy, ktorí neostávajú len pri pekných a rozčítaných náboženských slovách, ale sa zaujímajú predovšetkým o vôľu Otca na nebi a sú ľuďmi činu.

Keď Ježiš učí o múdrom, dobrom a vernom hospodárovi, ktorý načas dáva pokrm svojej čel'adi, na koho myslel? Keď povie: „Dobre, verný a dobrý sluha, vjdi do radostí svojho Pána“ – nie sú to slová o jeho otcovi, keď mu zomieral v náručí?

Keď už možno stýkrát pri večernom ohni alebo lampe počúval príbeh svojho počatia a narodenia, príbeh zoznámenia a svadby svojej matky Márie s Jozefom: s akým obdivom sa díval na svojho otca a na svoju matku! Bolo to napínavé rozprávanie o zázračnom počatí, o otcovej neistote a pochybnostiach, keď nerozumel, čo chce Boh... o otcovej viere a modlitbe, o zásahu

neba cez anjela... o otcovej poslušnosti a obdivuhodnej spravodlivosti, keď nechcel nespravodlivo podozrievať jeho matku a nepodľahol nespravodlivému hnevu... o tom, ako hľadal s Bohom pokojné a tiché riešenie, ktoré by nespôsobili bolestné rany jeho matke Márii.

Obdivoval svojho otca, ako sa vie ovládať v hneve a v slovách. Preto neskôr povedal: „Budete súdení z každého zbytočného slova.“ Apoštol Jakub k tomu dodáva: „Kto sa neprehrešuje slovom, je dokonalý človek (muž), schopný udržať na uzde aj celé telo“ (*Jak 3, 2*). A pokračuje: „Ak si niekto myslí, že je nábožný, a nedrží si jazyk na uzde, ale klame sám seba, toho nábožnosť je márna“ (*Jak 1, 26*).

Obdivoval svojho otca, že je rozvážny stavitel', ktorý si vie spočítať náklad (*Lk 14, 28 – 30*), alebo je ako múdry vojvodca, ktorý vie, kedy ísť do boja... (*Lk 14, 31 – 32*).

Obdivoval ho, keď v napätej situácii nechal hovoriť svoju výrečnejšiu manželku Máriu. Nebola to jeho plachosť či slabosť, ale otcovská múdrosť. Chcel počuť najprv synovu odpoveď: Prečo si sa tak zachoval? Bola to múdrosť otca, ktorý sa nechcel unáhliť, ktorý nechcel vynášať unáhlené súdy a slová. Do ich rodiny po tejto nečakanej kríze neprišiel meč rozdelenia, ale vytvorilo sa ešte silnejšie puto lásky a vzájomnosti. Všetci pochopili a prijali, že sa majú na prvom mieste podriadiť vôli Otca na nebi. Jozef s Máriou sa sklonili pred Otcom na nebi a Ježiš poslúchol svojho nebeského Otca, aby ho poslúchal cez otca, ktorého mu dal na zemi.

Písmo chváli poslušnosť z viery a tým, ktorí ju praktizujú, sľubuje ochranu, požehnanie, radosť z viery a pokoj. A Ježiš plače nad neposlušným Jeruzalemom, ktorý sa rúti do skazy.

Aby sa rodiny stali miestom poslušnej viery, svätý Pavol VI. v posvätnom čítaní na sviatok Svätej rodiny pozýva rodiny a všetkých nás vstúpiť do nazaretskej školy ticha a modlitby: „Tento dom nás učí predovšetkým mlčanlivosti. Kiežby v nás ožila hlboká úcta k mlčaniu, k obdivuhodnému a nevyhnutne potrebnému postoju ducha najmä v našich búrlivých časoch, vo veľkom zhone života, keď sme vystavení toľkému hluku, vrave a kriku. Nazaretské mlčanie, nauč nás ponárať sa do dobrých myšlienok, pozorne sledovať hlbiny ducha a ochotne počúvať tajomné Božie vnuknutia a príkazy pravých učiteľov. Nauč nás, aká potrebná a užitočná je duchovná príprava, štúdium, rozjímanie, osobný vnútorný poriadok života a modlitba, ktorú vidí len Boh v skrytosti.

Okrem toho tu vidíme pravý spôsob rodinného života. Nech nám Nazaret pripomína, čo je rodina, jej spoločenstvo lásky, jej vážna a žiarivá krása, jej posvätná a nedotknuteľná osobitosť; nech nám ukazuje, aká láskavá má byť výchova v rodine, ktorú nemôže nič nahradiť; nech nás učí, aká je prirodzená úloha rodiny v spoločenskom poriadku.“

Ak sa majú rodiny podľa prania Cirkvi stať domácimi cirkvami, kde kraluje láska, tak sa treba znova učiť tichu nazaretskej rodiny. Kde je zmysel a priestor na počúvanie Boha, tam sa vedia ľudia počúvať aj navzájom. Vedia sa počúvať s úctou, pozornosťou, so snahou o pochopenie...

Rodina má byť miestom ticha. Lebo Boha môžeme počuť len v tichu. Bez ticha rodiny nebudú počúvať a počuť Boží hlas. A budú v nich, ako hovorí apoštol Jakub, len „sváry, hádky, rozdelenia a rozchody: Lebo kde je žiarlivosť a sváry, tam je nepokoj a každé možné zlo. Múdrost', ktorá je zhora, je predovšetkým cudná, potom upokojujúca, skromná, zmierlivá, plná

milosrdenstva a dobrého ovocia, nepochybujúca a bez pretváranky“ (*Jak 3, 16 – 17*).

Bez tichého počúvania a tichej poslušnosti voči Božím prianiam stratia rodiny aj pokrm jednoty a lásky – Eucharistiu. Po čase nebudú vedieť, načo chodiť často na svätú omšu, načo prijímať Krista v Eucharistii, alebo budú prijímať Pána svätokrádežne. Možno budú chodiť do kostola aj k sviatostiam, ale nepocítia ich účinkov. A Ježiš sa postupne z ich domovov vysťahuje, utečie, ako utiekol aj z Nazareta pred pokazenými rodákmi, ktorí už nechápali Božie slovo a nechceli sa zmeniť.

Ak budú muži a ženy v modlitbe „zdvíhať svoje čisté ruky bez hnevu a hádok“, potom nastane obnova rodín i sveta. Rodiny budú opäť „jedno srdce a jedna duša“, budú jednotné vnútri, budú vytvárať Božiu jednotu aj navonok s inými rodinami a stanú sa opäť základnými bunkami obnovy spoločnosti a Cirkvi.

Bez ticha, bez pokorného počúvania Boha v srdci a počúvania druhých, ktorých mi Boh pošle do cesty alebo zverí do opatery, budú rodiny len zničené vinice, kde sa prehánajú a zavýjajú šakaly...

Vidíme morálny rozklad rodín, detí a mládeže, ktorý hlboko postihol aj kresťanské rodiny, a pýtame sa: Čo máme robiť?

Svätá rodina a Božie slovo jasne hovoria: opäť treba začať výchovou srdca v tichu s Božím slovom a sebaovládaním.

Nestačí odstrihávať zlé výhonky, kontrolovať, zakazovať, vyhrážať sa alebo nariekať nad svojimi deťmi. Problém je v srdci, ktoré nič nevylicí, len správne počúvanie Božieho slova: „Ako sa mladík na svojej ceste udrží čistým?“ pýta sa Žalmis-

ta. „Tak, že bude zachovávať tvoje slová...“ A apoštol Ján hovorí: „Mládenci, ste silní, lebo vo vás ostáva Božie slovo...“

Rodičia majú ísť popredu a hlavne príkladom učiť svoje deti počúvať a poslúchať Boha. Inak ich pohoršia a znechutia.

Našu úvahu o Jozefovej poslušnosti zakončíme ujoyým komentárom k evanjeliám:

„Boh si zakladá i bráni svoje kráľovstvo na zemi len pomocou poslušných, pomocou takých, ako bol Jozef.

Všimnime si niektoré úryvky z novozákonného Božieho slova, ktoré nám ho predstavujú ako muža poslušnosti.

Najprv čítame: „Jozef, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku, lebo to, čo sa v nej počalo, je z Ducha Svätého.“ To znamená, že sa máš zrieknuť vysnívaného manželstva s najlepšou a najkrajšou ženou na svete a prevziať úlohu živiteľa a ochrancu Márie i dieťaťa, ktoré sa počalo a narodí bez tvojho pričinenia.

Za touto poslušnosťou nasleduje druhá.

Táto: „Jozef, vstaň, vezmi so sebou dieťa i jeho matku, ujdí do Egypta... Herodes bude hľadať dieťa, aby ho zmárnil.“ A to zas znamená hneď opustiť miesto, ktoré si z núdze spravil v Betleheme svojím domovom, a ponáhľať sa do neznáma s tými, ktorých mu Boh zveril.

A za týmto druhým pokynom ide tretí:

„Jozef, vstaň a vezmi dieťa i jeho matku a choď do izraelskej krajiny. Už pomreli tí, čo striehli na život dieťaťa.“ Ale ak sa

bojíš ukrutného Herodesovho syna Archelaa, ktorý vládne v Judei, choď do Galilejska, no v obidvoch prípadoch sa postaraj o bývanie, ochranu a živobytie pre dieťa i jeho matku.

Boh dával úlohy a Jozef ich plnil: rýchlo, ochotne a presne.

No nie bezducho ako automat.

Boh v našej poslušnosti vždy necháva aj priestor na naše rozmýšľanie. Čo máme robiť, to nám oznamuje prostredníctvom svojich poslov. Ale ako to máme konkrétne robiť, to si máme vypočítat' z okolností a zo svojich schopností.

Všimnime si teda Jozefa aj z tohto pohľadu.

Ochotne preberá úlohu ochrancu Márie a jej dieťaťa, ale kde bude najvhodnejšie uložiť ich kvôli pôrodu, to má premyslieť on, to zostáva na ňom.

Prijíma rozkaz ihneď utiecť pred Herodesom do Egypta. Ale ako sa môže ukryť a uživiť jeho rodina v tejto cudzej krajine, na to má prísť on sám.

Potom sa má podľa Božieho priania vrátiť späť do izraelskej krajiny, ale zároveň aj zvážiť, či sa usadiť v Judsku, kde vládol ukrutný Archelaus, alebo v Galilejsku, ktoré spravoval o niečo miernejší Antipas.

Ak žijeme v Cirkvi, cez ktorú sa každý z nás dozvie, čo od nás chce Boh, ďakujme mu za to. Ďakujme mu predovšetkým svojou poslušnosťou, ochotnou, rýchlou a presnou, ale pritom aj rozmýšľajúcou, takou, aká bola Jozefova (*Moje slovo je duch a život*, 27).

Ako je to s mojou poslušnosťou z viery?

Našu úvahu zakončíme litániovou prosbou:

Jozef najposlušnejší – oroduj za nás!

II.

Neboj sa, Jozef... sen o povolání

Hodnota nášho života závisí od pochopenia a uskutočnenia povolania, ktoré nám dal Boh.

Nie sme na zemi náhodou, sme súčasťou Božieho plánu.

Každý jeden z nás je v tomto povolaní jedinečný a neopakovateľný. Neexistujú dvaja totožní jedinci. Ak by sa aj telom podobali, dušou budú vždy veľmi rozdielni: každý s originálnymi darmi, schopnosťami, myslením, cítením, snami, víziami, túžbami, rozhodnutiami pre dobro alebo zlo...

Každý má počuť Božie: „Pod' za mnou...“ a potom po príprave a vybavení potrebnými darmi a prostriedkami počuť aj nasledovné: „Chod'...“ Niekto počuje tieto slová: Chod' do rodiny a umožňuj privádzať na svet nové Božie deti, buduj zo svojej rodiny domáce Božie kráľovstvo.

Alebo iný: Chod' do mojej vinice ako zasvätený kňaz, Bohu zasvätený muž alebo žena, celým životom svedč, hlásaj Božie kráľovstvo a neobzeraj sa nazad.

Príbehy povolania svätého Jozefa a Panny Márie sú veľmi podobné.

Keď sa dozvedeli, aké je ich špeciálne povolanie, oboch sa zmocnil strach.

Ich povolanie sa nevyvíjalo prirodzeným spôsobom ako u ostatných ľudí. Zasiahol do neho Boh nadprirodzeným spôsobom.

Mária sa dozvedá od anjela Gabriela, že bude matkou bez muža. A Jozef vo sne, že bude otcom bez ženy.

Bola to nečakaná, náhla zmena plánu, len ľudského sna, predstáv. Oboja dostali strach, obavu, či toho budú schopní.

Prvé, čo museli prekonať pri Božom volaní, bol strach: Neboj sa, Mária... Neboj sa, Jozef...

Dnes u mladých často hovoríme o ich strachu z trvalých rozhodnutí. Ale tento strach neopúšťa ani starých. Vidíme to na Zachariášovi, ktorý si myslí, že je už príliš starý na Božie prekvapenia a nové úlohy.

Mladí sa boja povolania, lebo si myslia, že ich oberie o slobodu a nevyužijú všetky možnosti, ktoré im ponúka svet a ich sny.

Starí sa boja o svoje pohodlie a vychodené chodničky, chceli by v pokoji užiť starobu a mať už pokoj. Tí zbožnejší, hoci im zdravie ešte slúži, by sa už radi pripravili na smrť, a zo strachu často umierajú predčasne. Boh môže mať ešte iné plány.

Jozef s Máriou dokážu prekonať strach a povedať Bohu áno.

Jozef necháva svoj ľudský sen a povie áno Božiemu snu...

Povedať Bohu áno je najkrajší prejav viery v Božiu moc a dobrotu. Je to viera, že Boh to so mnou myslí najlepšie, že má ma radšej ako ja sám seba; že je všemohúci a jeho milosť je väčšia ako moja slabosť a väčšia ako moje schopnosti.

Jozef sa rozhodne necítil na to, aby on, jednoduchý robotník – tesár, vychovával Božieho Syna.

Aj on ako Mária musel uveriť, že „Bohu je všetko možné“, a prijať ponúkanú Božiu hru a sen...

Je zaujímavé, že svätý Jozef prijímal všetky úlohy od Boha cez sen... Sny boli pre neho výzvami...

Pápež František nás často vyzýva, aby sme snívali... Aj *Posolstvo k svetovému dňu modlitieb za povolania* nazval Jozefovým snom o povolaní...

Psychológia hovorí, že budúcnosť je realizáciou detských alebo mladíckych snov...

O čo vlastne ide?

Snívať Božie sny rozhodne neznamená byť snilkom s hlavou v oblakoch, odtrhnutým od reality a od prítomného okamihu... narážať do stĺpov a ľudí alebo ich nevnímať... Snívaj, ale ako sa hovorí, s otvorenými očami...

Božie sny nie sú ani prízemné alebo zmyselné a hriešne... Svätý Pavol to hovorí jasne: „Myslite na všetko, čo je pravdivé, čo je cudné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je milé a čo má dobrú povest', čo je čnostné a chválitebné!“ (*Flp* 4, 8).

Snívať Božie sny, hovorí pápež František, je schopnosť hľadiet za to, čo sa vidí, rozpoznať Boží plán tam, kde iní nevidia nič, a mať jasný cieľ, ku ktorému treba smerovať... (*Príhovor k členom Pápežského belgického kolégia*, 18. marca 2021).

Znamená to mať veľké nádeje, ideály, ktoré nemôžu uspokojiť len prchavé ciele, ako sú peniaze, zábava, úspech...

Rozpoznať Boží plán tam, kde iní nevidia nič... Ako sa dívam na udalosti, ľudí a veci okolo seba? Sú to pre mňa len náhody, alebo vidím cez všetko Boží plán a prozreteľnosť?

Moje zdravie, rodina, viera, priatelia, telesné i duševné dary a schopnosti, moje túžby a sny dokázať niečo veľké v živote – nič z toho nie je náhoda.

Žiadne stretnutie s človekom, knihou alebo filmom, ktorý ma niečím osloví, nie je náhoda. Ani udalosti bolestné, tragické, niekedy až odpudzujúce nie sú náhodou... Taktiež tie radostné, keď vidím krásu hôr, morí, lesov, zvierat... krásu ľudí, hudby a spevu. Viem v tom čítať Božie volanie?

Keď sa jednej rehoľnej sestry pýtali, ako prišla k povolaniu, vysvetlila: „V jednom kostole bola výveska. Na plagáte bol chorý, úbohý, ranami pokrytý muž. Pod tým text: Bože, prečo neurobíš niečo pre mňa?!

Pod tým odpoveď: Ved' som urobil pre teba všetko.

Ja som stvoril človeka – **teba**, ktorý to práve teraz čítaš...

Pochopila som, že ja som ten človek, ktorý má druhým pomáhať...“

U dona Bosca to bol skutočný sen v deviatich rokoch, keď pochopil, že Pán ho volá do služby mladým chlapcom, aby ich ako divých vlkov premieňal na krotkých baránkov. A cez Pannu Máriu pochopil, že to nemôže robiť nasilu, ale láskou... Toto dalo smer celému jeho ďalšiemu životu.

Nevieme, o čom sníval Jozef ako mladík, ale z ovocia jeho života môžeme usúdiť, že to bol šľachetný, charakterný mladík

s čistými snami o láske a rodine. Keď spoznal Máriu, veril, že s ňou ich bude môcť naplniť.

Každý, aj ten najšľachetnejší sen však raz narazí na tvrdú realitu života a môže sa buď s bolesťou a sklamaním zrútiť, alebo sa rozplynúť v nových, lákavejších ponukách.

Jozefov sen narazil na tvrdú realitu Máriinho tehotenstva, ktoré nebolo od neho. Hrozilo, že sa jeho sen zrúti s bolesťou a sklamaním.

Rozhodne to bola najväčšia kríza jeho povolania. Pomýlil som sa? Zle som si vybral?

Chcel sa vrátiť zo začatej cesty. Zrušiť zasnúbenie a vrátiť Márii aj sebe slobodu.

Jozef v kríze sa zachoval správne. Nerobil unáhlené rozhodnutia, modlil sa, zrejme aj radil so staršími. Chcel byť čestný pred Bohom i pred Máriou. Nikomu nechcel ublížiť. „Chcel ju potajomky prepustiť,“ čítame.

Predpokladáme, že sa modlil žalmy ako každý zbožný Žid: „Bože, nauč ma kráčať po tvojich chodníkoch a ukáž mi svoje cesty.... Ukáž mi svoju tvár... Daj mi svetlo, aby som nepadol... nech ma nepohlť hlbina bolesti...“

Boh tým, ktorí ho prosia z hĺbky duše a s počúvajúcim, otvoreným srdcom, vždy dá odpoveď... Dostal ju aj Jozef cez sen, lebo ešte nebolo vyliatia Ducha a Cirkvi.

„Jozef, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku...“ Tak to bolo prekvapenie! Boh naozaj prekvapuje, keď premení bolesť a neistotu na nečakanú radosť a novú výzvu. Zrazu už Mária

nie snúbenica, ale manželka. Zrazu je Jozef už otcom, ktorý dá dieťaťu meno... A neslýchané svetlo... Jozef nemohol ani tušiť, že počaté dieťa je Boží Syn, o ktorého sa bude starať ako otec a Máriin manžel.

Nemohol tomu všetkému rozumieť, podobne ako ani Mária, ale mal vieru. Stačilo mu vedieť a mať istotu, že posolstvo je od Boha. Preto bez váhania povedal Bohu áno, ktorému ostal verný až do smrti, cez všetky skúšky, ktorými musel prejsť. Ak bola Mária sedembolestná so srdcom prebodnutým mečom bolesti, tak ani Jozefovo otcovské srdce nebolo bez nej...

Strach opadol. Jozef sa zveril do mocných a dobrých Božích rúk. Veril, že Boh sa o neho a o všetko ako múdry Otec postará, že mu pomôže vnuknutiami aj silou. Nevedel, čo ho čaká, kam ho Boh zavedie. Načo by to aj vedel, veď stačí, že o tom vie Boh...

Ježiš neskôr aj pod vplyvom vzoru svojho verného otca povie: Vaše áno nech je áno, a vaše nie nech je nie... Tak to bolo v ich rodine...

Ak to platí v bežnom živote, tak osobitne v povolání. Ak raz povieme Bohu jasné a zrelé áno, tak by sme ho nemali meniť, škrtiť, spochybňovať a robiť z neho vypovedané alebo zbabelo nevpovedané nie.

Nič nie je krajšie, ale žiaľ, čoraz zriedkavejšie, ako vernosť. Boh je verný a máme byť verní aj my... Boh je verný, aj keď my sme neverní. To preto, aby sme sa vrátili späť k vernosti... Čaká, že sa vrátíme...

Božie dary a povolanie sú neodvolateľné, hovorí svätý Pavol...

Tak ako v manželskej kríze príde pokušenie dívať sa za inou a za iným a snívať o inej rodine, podobne je to aj v duchovnom manželstve s Bohom a jeho Cirkvou.

Začneme snívať a myslieť si, že inde by to mohlo byť lepšie, zaujímavejšie, že inde by sme mohli lepšie rozvinúť svoje dary a uplatniť sa...

Okrem zrejmých a zriedkavých odporúčaní cirkevných predstavených platia slová Písma: Každý nech vytrvá v tom, v čom bol povolaný...

Verme, že Boh vedel, prečo nás povoláva takých, akí sme, cez ľudí, akí boli v čase, aký bol a je. Verme, že on dokonale vidí do budúcnosti a tak režiruje veci a udalosti, aby sa naplnil nielen všeobecný plán spásy, ale aj náš osobný.

Keď nás Pán povolával cez nejaké spoločenstvo, hnutie, keď sa naše povolanie zrodilo v nejakej duchovnej rodine, podľa pápeža svätého Jána Pavla II. by bolo pre naše povolanie veľmi nebezpečné stratiť tento kontakt s duchovnou rodinou (*Pastores dabo vobis*). A ako hovorí aj pápež František, duchovná rodina, v ktorej sa zrodilo naše povolanie, to sú korene, ktoré nás majú živiť. Aj skúsenosť potvrdzuje, že kto úplne stratil tieto korene, dostal sa do krízy, z ktorej sa ťažko dostával alebo z ktorej nevedel vyjsť.

Pápež František pripomína, že potrebujeme sa učiť prijímať realitu takú, aká je, s vierou, že je od Boha. Musíme sa učiť spájať sny s realitou: „Jozef nehládal vysvetlenia na prekvapivú a tajomnú skutočnosť, zoči-voči ktorej sa ocitol, ale ju prijímal s vierou, milujúc ju takú, aká bola. V tomto zmysle je svätý Jozef naším učiteľom duchovného života a rozlišovania. Môžeme ho vzývať, aby sme boli oslobodení z osídel príliš-

ných špekulácií, v ktorých sa niekedy, aj keď s tými najlepšimi úmyslami, nakoniec strácame. Ony poukazujú na našu tendenciu ‚zmocniť sa‘ a ‚vlastniť‘ to, čo sa nám prihodí, hoci by sme v prvom rade mali všetko prijať tak, ako to prichádza.“

„Prvou radou Ducha Svätého je : „Ži prítomnosť“. Prítomnosť, nie minulosť alebo budúcnosť. Tešíteľ potvrdzuje prvenstvo dneška pred pokušením dať sa ochromiť horkosťou a nostalgiou minulosti alebo zameraním sa na neistoty zajtrajška a nechať sa posadnúť obavami o budúcnosť. Duch nám pripomína milosť prítomnosti. Nie je pre nás lepší čas: teraz, kde sme, je jedinečný a neopakovateľný čas konať dobro, urobiť zo života dar. Žime v prítomnosti!“ (*Homília 23.5.2021*).

Pápež v už spomínanom *Posolstve k svetovému dňu modlitieb za povolania* (2021) vidí vernosť v povolaní v každodennej vernosti povinnosti a bežnej práci: „Jozef v čínorodom tichu každého dňa verne sa drží Boha a jeho plánov... Všetko koná trpezlivo. Vie, že existencia človeka sa buduje iba na vytrvalej vernosti veľkým rozhodnutiam. To zodpovedá trpezlivej a neustálej pracovitosti, s akou Jozef vykonáva skromnú profesiu tesára. Hoci nebol zaujímavý pre vtedajšie kroniky, už po stáročia je inšpiráciou pre bežný život každého otca, každého robotníka, každého kresťana. Lebo tak ako život, aj povolanie dozrieva v každodennom prežívaní vernosti.“

Pápež si dáva otázku: Ako sa živí táto každodenná vernosť?

Vo svetle Božej vernosti a v navracaní sa k svojej prvotnej láske. Treba si stále opakovať Pánovo slovo: Neboj sa!

Pridajme aj Pavlovo: Ak je Boh s nami, kto je proti nám? A ďalšie: Čo nás odlúči od Kristovej lásky?...

Tieto a podobné Pánove slová majú ako refrén sprevádzať toho, kto povie Bohu áno svojím životom tak ako svätý Jozef: v každodennej vernosti.

Ovocím vernosti má byť tajomstvo radosti. V nazaretskom domčeku vládla „číra radosť“, každodenná a priehľadná radosť v jednoduchosti. Takúto vernosť v službe Bohu a blízkym priateľom Svätý Otec nám všetkým ako svedectvo v epoche poznačenej povrchnými rozhodnutiami a emóciami, ktoré vyprchajú bez toho, aby po nich ostala radosť...

Ako je to s mojím povolaním? Poznám ho?

A ako ho naplňam?

Ako je to s mojou každodennou vernosťou povolaniu?

Poznám svoju hlavnú chybu, v ktorej najčastejšie zlyhávam?

Čo urobím, aké si dám predsavzatie, aby mojich neverností bolo menej a mohol som, čo najdokonalejšie uskutočniť Božie povolanie?

Jozef najvernejší – oroduj za nás!

III.

Neboj sa, Jozef... odvážny otec

Pán vyzýva svojich verných, aby boli odvážni. Neboj sa, Mária... Neboj sa, Jozef...

Pre svoje plány hľadal zvlášť muža, ktorý bude odvážny... Muža, ktorý sa dokáže odvážne postaviť proti nepriateľovi a proti nebezpečenstvu.

Boh vedel, že stretý s nepriateľským svetom sú nevyhnutné a snívanie o celosvetovom mieri v duchovnej oblasti je naivné a nemožné.

Pán často opakoval: Budú vás nenávidieť... Budú vás prenasledovať... Beda, ak vás budú všetci chváliť...

Vždy tu bude nepriateľská opozícia proti Božiemu svetu. S tým treba rátať a nediviť sa tomu. Kompromisy sú možné len do určitej rozumnej miery a je čas a sú veci, keď treba povedať jasné nie.

Boh predvídal, že Svätá rodina sa dostane do veľkých ohrození. Potreboval prezieravého, múdreho a silného muža. Nepomohol by mu zbožný rojko alebo zbožná trstina, ktorá sa roztrasie pred mocnými tohto sveta.

Jozef vedel rozlíšiť, kde ešte poslúchať a kde už treba utekať alebo sa vyhnúť skorumpovanej autorite.

Dobrodružstvo s Máriou a Božím Synom sa začalo veľmi skoro.

Aj v Nazarete sa oznamuje prísny rozkaz rímskeho cisára vydať sa na cestu do Betlehema na sčítanie ľudu. Mária je pred pôrodom. Je to veľká komplikácia a dilemma. Dobré, pôjdem, ale nie bez Márie a dieťaťa. Nemôžem ich nechať samých. Mária súhlasí, že pôjdu spolu. Musia to risknúť a dôverovať Pánovi.

V Betleheme dráma pokračuje. Vyčerpaní nenájdu nocľah.

Neostáva iné, ako nájsť za mestom jaskyňu ako ochranu pred vlhkom a chladom. Nájdu maštal'. Aspoň bude teplo.

A príde to práve tam. Aj keď bol pôrod zázračný, ako hovoria cirkevní otcovia: Brána sa otvorila a zavrela bez porušenia – nebolo to jednoduché.

Dieťa v jasliach, na slame, medzi dobytkom. Neslýchané. Ale jasné znamenie pre pastierov, že je to ten narodený Boží Syn.

Nejaký čas majú pokoj až do návštevy mudrcov, ktorí nechtiac odhalia ich úkryt a totožnosť nového Kráľa.

Začína sa prenasledovanie kráľom Herodesom, posadnutým mocou, a s tým spojeným strachom a podozrievaním. Myslí si, že sa zbaví konkurenta len tým, že bude vraždiť pomocou vojenskej a policajnej sily.

Jozef je bdely a zachráni ho rýchla poslušnosť.

Aj v noci počuje Boží hlas, vstane, zobudí Máriu, berú dieťa a utekajú za noci. Ráno by už bolo neskoro... Útek bol taký rýchly, že Mária cestou za mestom musí zastať a nakrmiť plačúce dieťa. Podľa tradície na tom mieste, na kameni výraznej bielej farby, ostali stopy materského mlieka. Dnes tam stojí

Jaskyňa mlieka, ktorá je spojená s kaplnkou zasvätenej Panne Márii s ikonou Božej Matky, ktorá kojí svojho syna. Je to miesto milostí zvlášť pre neplodných manželov. O obnovu kaplnky sa pričínil aj kňaz so slovenskými koreňmi.

Vydýchnuť si môžu až za hranicami ríše. Niekoľko rokov musia znášať nepohodlný, cudzí egyptský azyl, kým nedostanú Boží pokyn vrátiť sa. Jozef je stále bdely. Nedá sa povrchne uniesť radosťou zo slobodného návratu. Má obavy z Herodesovho syna Archelaa, ktorý zasadol na trón a pokračuje v zlobe svojho otca. Odíde do Galiley, Nazareta, kde vládne štvrtvládár Herodes Antipas v novom meste Tiberias na západnom brehu Galilejského jazera. V tom čase zrejme ešte nie natoľko skazený a nebezpečný, až neskôr sa stal vrahom proroka Jána Krstiteľa. Ježiš sa vyhýbal tomuto vládnemu mestu, miestu umučenia proroka, ktoré menovite nie je ani raz spomenuté v evanjeliách. A pri „súdnom procese“ v Jeruzaleme tejto falošnej a nebezpečnej líške, ako ho ešte predtým nazval, neodpovedal ani slovo.

Jozef stále bdie, lebo územím ustavične pochodujú rímske oddiely s násilnými a drancujúcimi vojakmi. Spoločenské ovzdušie je nabité politickými a náboženskými šarvátkami.

V tichu vidieka si postaví domček a tichou prácou robotníka – tesára zabezpečí pokojné rodinné ovzdušie, vhodné na výchovu. Jozefovo otcovstvo a manželstvo nespochybňuje nik a nik ani netuší, kto žije uprostred obyčajného ľudu: Boh – tichý a nenápadný Kráľ...

Pápež František nás povzbudzuje, aby sme boli ako svätý Jozef mužní a kreatívne odvážni (PC 5).

Táto odvaha sa má prejavit' najmä v zvládaní problémov, aby sme sa pred ťažkosťami nezastavovali, nevzdávali sa, ale sa s nimi popasovali. „Práve ťažkosti umožňujú, aby sa v každom z nás prebudili zdroje, o ktorých sme ani netušili, že ich máme.“

Byť kreatívne odvážny znamená, že vieme aj uvažovať, nielen slepo sa hnať do nebezpečenstva. Ako ten slepý kôň, ktorý keď narazil do plotu, tak gazda, aby ho mohol predať, povedal, že on nie je slepý, ale odvážny...

Podľa pápeža niekedy máme dojem, že svet je vydaný na milosť silným a mocným. Ale „dobrá zvesť“ evanjelia spočíva v tom, že aj napriek arogancii a násiliu pozemských vládcov Boh vždy nájde spôsob, ako uskutočniť svoj plán spásy. Niekedy sa zdá, že aj náš život je vydaný na milosť a nemilosť mocným silám. Ale evanjelium nám hovorí, že podstatné je to, že Boh nás vždy dokáže zachrániť, ak použijeme rovnakú tvorivú odvahu ako tesár z Nazareta, ktorý bol schopný premeniť problém na možné riešenie, keď na prvé miesto vždy kládol dôveru v Božiu prozreteľnosť.

Ak sa niekedy zdá, že nám Boh nepomáha, neznamená to, že nás opustil, ale že nám dôveruje. Dôveruje našej schopnosti niečo naplánovať, vymyslieť, nájsť riešenie.

Ako príklad uvádza kreatívnu vieru štyroch priateľov porazeného človeka. Aby ho priniesli k Ježišovi, nevzdávali sa pri pohľade na dav ľudí okolo neho, neváhali rozobrať strechu nad Ježišom a na lanách ho spustiť priamo pred neho... Pánovi to bolo veľmi sympatické, a preto ich odvážnu a kreatívnu vieru odmenil uzdravením porazeného.

Tak mu bol sympatický aj nepoctivý správca, ktorý veľkodušne a odvážne rozdával z majetku svojho pána, len aby sa zachránil...

Jeden majster vraj rozprával učňom na prvej hodine praxe: Nechcem od vás počuť slová: neviem, nedá sa, nedokážem... radšej povedz rovno: nechce sa mi...

Tiež sa hovorí, že nie sú nemožné úlohy, sú len neschopní ľudia... A že nie sú nevychovatel'né deti, sú len neschopní vychovávatelia...

Ako je to s našou kreatívnou odvahou? Nevzdávame sa predčasne, keď narazíme na ťažkosti? Nie sme defetistickí, uplakaní, znechutení, so sklonom vzdať sa a zanechať začatú cestu?

Veríme, že Pán odvážnym vždy pomôže?

Odvahu potrebujeme zvlášť dnes, keď proti nám stoja súčasní Herodesovia, ktorí chcú zmárniť Dieťa i jeho Matku...

Herodesa poznávame dnes vo svete stále viac ovládanom žiadostivosťou tela, očí a pýchou mať moc nad inými. Knieža tohto sveta stále hlasnejšie rinčí svojimi zbraňami falošných náuk, ideológií, silou všemocných médií tvoriacich verejnú mienku, schopných z bieleho urobiť čierne a z čierneho biele, z normálneho nenormálne a naopak. Knieža tohto sveta sa snaží cez médiá vytvárať novú historickú pravdu, novú pravdu o človeku, mužovi, žene, manželstve, rodine, o živote na počiatku, na konci i vo večnosti, o chorobách i liečení, o využívaní ľudských zárodočných buniek na vedu, selekciu a reprodukciu; o slobode, právach, rovnosti a bratstve.

Mať iný názor, ako je názor celosvetovej vládnucej ideológie zameranej proti Bohu, sa považuje za extrémizmus, ktorý bude tvrdo trestaný špeciálnymi komandami a súdmi.

Pocítil to aj školský kaplán a anglikánsky kňaz, ktorý v kázni povedal žiakom: „Nikto by vám nemal prikazovať, aby ste prijali LGBTI ideológiu, aby ste boli za brexit alebo aby ste sa stali moslimami... mali by ste mať slobodu voľby a zároveň sa úctivo správať k ľuďom s iným názorom.“ O niekoľko dní bol pre tieto slová predvolaný na disciplinárne konanie školy a nahlásený štátnemu protiteroristickému úradu ako spoločensky nebezpečný človek...

Nie sú opäť aktuálne slová pápeža Pia XII., ktoré sme počúvali v čase komunistickej totality: „V tomto čase všeobecného útoku proti Bohu a Cirkvi nemôže byť nikto ospravedlnený, kto ostane stáť so sklonenou hlavou, založenými rukami a trasúcimi sa kolenami“?

Dnes je nepriateľ oveľa prefikanejší a sofistikovanejší.

Pápež František hovorí o nových ideologických kolonizáciách, ktoré chcú zaujať pevné pozície v myslení a v spoločenskej verejnej mienke a ľudí inak zmýšľajúcich vylúčiť ako nepriateľov.

Vidíme nových vychovaných či spracovaných revolučných agentov medzi mladými ľuďmi, ktorí sú schopní na povel začať mediálny alebo iný útok proti Božím pozíciám a fanaticky hájiť kráľovstvo zlého ducha.

Prečo majú títo novodobí agenti zlého ducha taký úspech?

Nie preto, že my sme stratili prorockého, odvážne tvorivého ducha? Nestali sme sa až príliš politicky, spoločensky a teologicky korektnými a tolerantnými, a to aj za cenu jasnej Božej pravdy? Nespreneverujeme sa jasnému Áno, áno – Nie, nie? Neprispievame k nejednoznačnosti pri rozlišovaní dobra od zla, nezasievame terminologickú nejednoznačnosť, neposúvame hranice dobra a zla k bodu, akoby objektívne morálne dobro a zlo neexistovalo a všetko záviselo od okolností a našich úmyslov?

A akí sme pastieri? Akí kňazi, otcovia i matky?

Nie sme zbabelí, nemí psi, ktorí prestali brechať?...

Keď Pán vyzve: „Proste Pána, aby poslal robotníkov...“, zrejme myslel na to, aby kňazi a pastieri boli odvážni a pracovití ako jeho otec Jozef.

Akí sme pastieri? Akí sme otcovia, aké matky?

Nestali sa z nás len predpisovo úradníci, presní farizeji? Namyslení, otitulovaní a dôležito prednášajúci zákonníci bez osobného svedectva? Či vypočítaví a zbabelo sa schovávajúci nájomníci, ktorí si chcú zachovať výhody a svoj pohodlný pokoj? Podľa Pána zlodeji a zbojníci, ktorí ničia Božie stádo, ktorí si len namýšľajú, že sú Boží reprezentanti a pastieri, ale v skutočnosti sú ich opakom... Pánovo varovanie: „Dajte si pred nimi pozor“ by nám malo stačiť na zamyslenie...

Zakončil by som slovami o prorokovi z ujoyých rozjímaní:

„Proroci, pretože ohlasujú a dosvedčujú Božiu vôľu, ktorá je veľmi často opakom ľudskej, pôsobia na svet asi tak ako soľ na otvorenú ranu.

Sú veľmi užitoční, ba potrební, ale pritom aj veľmi nepríjemní. Svet ich preto neznáša a prenasleduje.

Ale čo sa deje s prorokmi vo všeobecnom svete, to sa deje aj v tom našom osobnom, v ktorom je ešte veľa zmýšľania, rečí i skutkov, ktoré sa nezhodujú s Božou vôľou. Sme akousi skratkou všetkého, čo je okolo nás, akousi miešatinou sveta i Cirkvi, hriechu i milosti, zákona tela i zákona ducha, a potom aj „prenasledovateľmi“ Boha a zároveň aj jeho „prenasledovanými“.

Mal by v nás žiť a pôsobiť Ján, predstaviteľ Božej vôle, Božích plánov, Božieho milosrdenstva i spravodlivosti. Žiaľ, veľmi často je prorok v nás už ako väzeň. A to preto, že je v nás ešte kus zlomyseľnej Herodiady, jej hlúpej dcéry a kus kráľovskej slabosti.

Zabíjať prorokov alebo ich aspoň umlčovať, či už v spoločenstve Cirkvi, alebo aj v sebe samých, je vždy ťažký prečin. Je to jedna z najťažších vrážd – zabiť toho, kto ohlasuje a dosvedčuje, čo mu zjavil Boh pre jeho vlastné dobro i pre dobro celku, v ktorom žije.

Dvojako sa zabíjajú proroci: buď vraždou, alebo samovraždou. Vraždou tak, že sa im protirečí, vymýšľajú a privlastňujú sa im chyby, ktoré potom ochromujú silu ich slova a účinnosť ich vplyvu.

Samovraždou sa umlčujú tak, že sa sami odmlčia; buď zo strachu, že budú nepríjemní a prenasledovaní, alebo z túžby po nejakých časných výhodách.

Ján je nám tu klasickou ukážkou, ako zostať vernými v plnení zvereného poslania. A pochvala, ktorú o tomto najväčšom na-

rodenom zo žien vyslovil večný Sudca, nech nám je pritom povzbudením“ (*Hovor, Pane...*, 159).

Ak bol Ján predchodcom Mesiáša – Pána Ježiša, tak svätý Jozef bol predchodcom Jána. Boli z jedného rodinného ceta a krvnej skupiny Božích prorokov. Jozef stál prvý proti Herodesovmu klanu a Ján sa učil od neho byť prorokom.

Ako je to s mojou odvahou ohlasovať Krista a jeho evanjelium? Ako je to s mojím birmovným povolaním?

Učme sa od Jozefa aj my prorockej odvahe a prosme ho: Odvážny Jozef, postrach zlých duchov a ochranca svätej Cirkvi, oroduj za nás!

IV. Svätý Jozef... nežný otec

Zvykli sme mužov spájať so silou a ženy s nežnosťou.

Preto bolo nemalým prekvapením, keď v inauguračnej homílii na sviatok svätého Jozefa v roku 2013 pápež František povedal o ňom tieto slová ako svoju programovú reč:

„Dodám jednu poznámku: Starat' sa a chrániť si vyžaduje dobrotu, vyžaduje si, aby sme žili nežne. V evanjeliách sa Jozef javí ako silný, odvážny, pracovitý muž, ale z jeho srdca vychádza veľká neha, ktorá nie je čnosťou slabých, ale práve naopak, je znamením pevného ducha a schopnosti byť pozorným, súcitným, skutočne otvoreným voči inému a voči láske. Nemôžeme sa báť dobroty a nežnosti!

Chrániť stvorenie, každého muža a každú ženu nežným a láskavým pohľadom znamená otvoriť horizont nádeje, vytvoriť štrbinu, ktorou prenikne svetlo spomedzi toľkých mrakov, priniesť teplo nádeje! Pre veriaceho, pre nás kresťanov, tak Abraháma, ako aj svätého Jozefa, nádej, ktorú prinášame, má Boží horizont, ktorý sa otvoril v Kristovi a je založený na skale, ktorou je Boh.“

Odvtedy medzi najčastejšie používané slová pápeža Františka patrí *tenerezza* – nežnosť.

„Dnešná Cirkev potrebuje otcov!“ silno volá pápež. „Žijeme v spoločnosti, kde sa zdá, že deti sú sirotami bez otcov. Potrebujeme otcov!“

Zrejme myslí na takých, ako bol svätý Jozef – múdrych, silných, nežných.

Ďalej rozvíja myšlienku otcovstva:

„Otcami sa nerodíme, otcami sa stávame. A nestávame sa nimi tým, že privedieme na svet dieťa, ale tým, že prevezmeme zodpovednosť za starostlivosť oň. Zakaždým, keď niekto prijme starostlivosť o život druhého, v istom zmysle plní voči nemu otcovskú úlohu“ (porov. *PC 7*).

Čo chýba súčasnej Cirkvi, keď pápež toľkokrát opakuje potrebu otcovstva a nežnosti?

Z jeho častých vyjadrení počujeme, že ho trápi najmä morálny a legalistický despotizmus, strnulá kazuistika, prehnane prísny rigorizmus, povýšenecký klerikalizmus. To sú choroby na tele Cirkvi, ktoré zraňujú najslabších, vnášajú nerodinný chlad a nedôverčivú vzdialenosť medzi bratov a sestry, vyvolávajú skôr strach ako lásku.

Jeho snom je tzv. „vychádzajúca Cirkev“, Cirkev s „otvorenými dverami“, ktorá by bola vo svete „poľnou nemocnicou“ a nebála sa šíriť „revolúciu nežnosti“ (*Vaticannews*, 13. marca 2021).

Kazuistika, ktorá sa pýta, či je to či ono dovolené, je podľa neho pasca.

„Je to vždy nejaký drobný prípad. A v tom spočíva osídlo. Za kazuistikou a jej myslením sa vždy skrýva pasca. Vždy! Vždy mieri proti ľuďom, proti nám a proti Bohu. ‚Je niečo také dovolené? Môže sa muž so ženou rozviesť?‘ Ježiš odpovedá otázkou. Pýta sa, čo na to hovorí Zákon, a vysvetľuje, prečo Mojžiš

takýto zákon napísal. Nezastavuje sa však pri jednom prípade, ale ide ďalej do stredu problému a k počiatkom stvorenia“ (*Homília* 28. februára 2014).

Pripomína nám to odporúčanie pre duchovných vodcov vo Formačnom programe: „Duchovný vodca nemá zachádzať pri usmerňovaní vedeného do detailov. Má mu dať princípy, ktoré si má vedený sám aplikovať. Tým sa vyhne prehnannej kazuistike“ (*FP*).

Nežnosť je Božou vlastnosťou a vychádza z Krista, dotýka sa nás a volá nás k nasledovaniu, hovorí pápež František v jednej zo svojich ranných homílií. Len tak sa staneme nežnými, keď sa dáme objasť Božou nežnosťou:

„Boh je ‚milostivý k všetkým svojim stvoreniam‘. Obraz prezentovaný Izaiášom je obraz Boha, ktorý s nami hovorí ako otec s dieťaťom, ktorý kvôli dieťaťu zjemní svoj hlas, aby sa mu čo najlepšie priblížil. Ale predovšetkým ho pohladením upokojuje: ‚Neboj sa, ja sám ti pomôžem.‘

Jeho nežnosť je taká, že je otcom i matkou. Mnoho rás povedal: ‚Ale ak matka zabudne na svoje dieťa, ja na teba nezabudnem.‘ Vo vlastných útrobach nás nesie. Je to Boh, ktorý sa týmto dialógom robí maličkým, aby sme ho pochopili, aby sme mali v neho dôveru a mohli mu povedať s odvahou svätého Pavla, ktorý tvaruje slovo a hovorí: ‚Otecko, Abba.‘ Otecko... to je tá nežnosť Boha.“

Je pravda, že niekedy nás Boh udrie palicou, pokračoval ďalej Svätý Otec. On je veľký, ale svojou nežnosťou sa k nám približuje a zachraňuje nás. A toto je tajomstvo a jedna z najkrajších vecí:

„Je to veľký Boh, ktorý sa robí maličkým a vo svojej malosti neprestáva byť veľkým. A v tejto dialektike veľkého a malého je nežnosť Boha. Veľký, ktorý sa stáva malým, a malý, ktorý je veľký. Vianoce nám to pomáhajú pochopiť: v tej maštal'ke... malý Boh. Prichádza mi na um myšlienka svätého Tomáša z prvej časti jeho *Sumy*. Keď chce vysvetliť, čo je božské, ktorá vec je najviac Božia, hovorí: *Non coerceri a maximo contineri tamen a minimo divinum est*, čo znamená: Nezľakni sa veľkých vecí, ale nezabudni na malé veci. Toto je božské, oboje pospolu.“

A Svätý Otec pripomenul podobenstvo o milosrdnom Samariťanovi: tu sa niekto sklonil k človeku napadnutému zbojníkmi a pomohol mu, vyčistil mu rany a zaplatil za jeho vyliečenie. Hľa, „teologické miesto nežnosti Boha: naše rany“. A na záver pápež povzbudil prítomných, aby počas dňa mysleli na pozvanie Pána: „Pod', pod', ukáž mi svoje rany. Chcem ich uzdraviť“ (*Homília* 14. decembra 2017).

V homílii na Nedeľu Božieho milosrdenstva (11. apríla 2021) hovoril, že naše rany sa liečia v Kristových ranách:

„Adorujúc, bozkávajúc (Kristove) rany zisťujeme, že každá naša slabosť je prijatá jeho nežnosťou. K tomuto dochádza pri každej svätej omši, kde nám Ježiš ponúka svoje ranené a zmŕtvychvstalé telo: dotýkame sa ho a on sa dotýka našich životov. A dáva nebu zostúpiť do nás. Jeho žiarivé rany pretrhávajú tmu, ktorú si nosíme vnútri. A my, tak ako Tomáš, nachádzame Boha, objavujeme ho ako niekoho dôverného a blízkeho a s dojatím mu hovoríme: ‚Pán môj a Boh môj!‘ (*Jn* 20, 28). Tu sa všetko rodí z milosti, sme zahrnutí milosrdenstvom! Tu sa začína kresťanská cesta. Ak si však zakladáme na svojich schopnostiach, na efektívnosti našich štruktúr

a projektov, nezájdeme ďaleko. Jedine ak prijmeme lásku Boha, budeme môcť darovať svetu niečo nové.“

V slovenskom preklade Svätého písma nenájdemé slová „nežnosť, neha“, ale jeho synonymum „láskavosť“: „Milostivý a milosrdný je Pán, zhovievavý a veľmi láskavý. Dobrý je Pán ku každému a milostivý k všetkým svojim stvoreniam“ (Ž 145). Jedenkrát sa vyskytuje slovo „milota“: „Z tvojich perí plynie milota. Preto ťa Boh požehnal naveky“ (Ž 45).

Svätý Ján, ktorého voláme apoštolom lásky, nežnosti, lebo pri Poslednej večeri bol blízko pri Ježišovej hrudi (*Jn* 13, 25), sa niekoľkokrát opakoval, aby nás naučil, čo je podstatné v kresťanstve, keď zdôrazňoval potrebu lásky k Bohu a medzi nami navzájom: „V láske niet strachu, a dokonalá láska vyháňa strach, lebo strach má v sebe trest, a kto sa bojí, nie je dokonalý v láske“ (*I Jn* 4, 18).

Svätý Jozef túto Božiu nežnosť nosil vo svojom srdci a na svojich rukách. Tejto nežnosti sa učil od Ježiša, ktorý mu sprítomňoval milosrdného Boha. V tradičnej modlitbe k nemu hovoríme: „Pre lásku, ktorá ťa spájala s nepoškvrnenou Pannou, Božou Rodičkou, a pre **otcovskú nežnosť**, ktorou si objímal Božie dieťa Ježiša, zhliadni na dedičstvo, ktoré svojou krvou nadobudol Ježiš Kristus, a svojou mocnou podporou prispej nám na pomoc v našich biedach.“

Už bolo povedané, že Jozefova nežnosť nebola slabosťou, precitlivosťou, plachosťou, sentimentalizmom, lacným dobráctvom, ale silou ovládania sa a konkrétnej lásky.

„Rád si predstavujem, že Ježiš sa v podobenstve o márnotratom synovi a milosrdnom otcovi (porov. *Lk* 15, 11

– 32) inšpiroval práve postojmi svätého Jozefa,“ hovorí pápež (PC 4).

V duchovných cvičeniach *O troch márnokratných*, v úvahe O márnokratnom otcovi v tomto kontexte čítame: „Otec sa nám v tomto podobenstve predstavuje taký dobrý, taký láskavý, že len tak ho možno nemilovať, ak celkom chcene a zlomyseľne zatvárame svoje oči i srdce pred touto skutočnosťou...

Ktosi sa takto uspokojuje v jednom riadku svojej knihy: ‚Boh je dobrý. To je jeho slabosť. On nemôže inak. On nás musí milovať.‘

Ten, kto to napísal, celkom zabudol, že Boh je aj spravodlivý.

Keby sa bol dotýčny aspoň štyriadvadsať hodín pokúsil niekoho opravdivo milovať, bol by sa dozvedel, koľko sily si vyžaduje len za jediný deň a len v jednom prípade táto ‚slabosť‘.

A nás, Božích detí, je toľko!

A všetci sme zlí.

Takí sme zlí, že Boh by nevydržal milovať nás, keby nebol nekonečne silný.

Láska je jeho sila, nie slabosť.

Máme Otca nepredstaviteľne silného, a preto milosrdného, trpezlivého a do krajnosti zhovievavého.

A tak sa aj svedčí, aby márnokratní synovia mali márnokratného Otca, ktorý by nešetril odpúšťajúcimi objatiami, keď sa budú

vracať z poblúdenia, a ktorý by sám vyšiel, keď sa starší synovia urazia a nechcú vojst’.

... V čom sa má predovšetkým javiť naša podobnosť s ním, to naše náboženstvo – etymologicky – to naše ponášanie sa na Boha?

Nuž, predovšetkým tou pre všetkých doširoka roztvorenou náručou, láskou až márnотratne štedrou ku všetkým.

Naše náboženstvo, naše kresťanstvo sa správne meria šírkou srdca, uhlom, v ktorom otvárame svoje ramená k odpúšťajúcim objatiam, a počtom krokov, ktoré vieme urobiť naproti tým, ktorí potrebujú našu pomoc...

A toto je nielen podmienka podobnosti s Otcom, ale aj podmienka bývania s ním v jednom dome.“

Apoštol Pavol povie: „Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá. Nezávidí, nevypína sa, pýchou sa nenadúva. Nie je nehanebná, nehľadá vlastný záujem, nerozčuľuje sa, nemyslí na zlo. Neteší sa z nespravodlivosti, ale v pravde nachádza radosť. Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží“ (porov. *1 Kor* 13, 4 – 7).

Toto všetko sú prejavy sily.

Po tomto všetkom môžeme povedať, že sila ku svojim vlastnostiam odvahy a výdrže potrebuje aj nežnosť.

Pán nám hovorí, že sa potrebujeme znovu narodiť z vody a z Ducha. Môžeme povedať, že prúdy Ducha tečú medzi brehmi pravdy a lásky. Keby sme chodili len po brehu pravdy alebo len po brehu lásky, nikdy by sme nevošli do očisťujúcich

a oživujúcich vôd Ducha. Upadli by sme do nezdravých a škodlivých extrémov.

Potrebujeme sa ponoriť do prúdu Ducha, v ktorom je dokonale zmiešaná pravda s láskou.

A to nás bude nútiť stále prosiť o dary Ducha Svätého, o dar rozlišovania, a teda o dary múdrosti, rozumu, rady, sily, poznania, nábožnosti a bázne, aby sme konali podľa neho a s ním Otcovu vôľu. Každý človek a každá situácia je iná a nikdy nebudeme oslobodení od modlitby: Pane, ukáž mi svoje cesty a nauč ma kráčať po tvojich chodníkoch...

V knihe *Hovoríme o rodine* v stati o úlohách rodiny počujeme o nežnej láske tieto slová: „Človeku nestačí, ak je milovaný. On to chce aj cítiť a znovu sa presvedčať, že je to naozaj tak.

Akú radosť a spokojnosť vie vyvolať medzi súrodencami, medzi deťmi a rodičmi alebo medzi manželmi jedno pohladkanie, prípadne objatie, najmä ak takýto úkon chce byť znakom odpustenia.

Vieme si predstaviť, čo znamená kytička jarných kvetov alebo košík prvého ovocia, ktorým pozdraví muž svoju ženu, a čo znamená pre ich vzájomný vzťah manželské stretnutie, ktoré sa deje tak, ako si ho praje Boh a ako im ho radí Cirkev?

A akou udalosťou je v ich rodine bozk, ktorý si dajú pred deťmi, ako sa vtedy ich deti cítia naozaj doma v blaživej jednote s obidvoma!

Akou udalosťou je, keď otec alebo starší súrodenec vyloží jedného dňa na stôl nákup, pri ktorom myslel na potreby a záľuby každého člena rodiny!“

O nežnosti vtedy ešte kardinál Karol Wojtyła v knihe *Láska a zodpovednosť* napísal: Vzájomný vzťah sa vo veľkej miere opiera o nežnosť. Prežívame nežnosť voči nejakej osobe (či

dokonca voči zvierat'u či rastline) vtedy, keď si určitým spôsobom uvedomujeme jej spojitosť s nami...

Nežnosť nie je len vnútorná schopnosť spolucítania, citlivosť na prežívanie a na stavy duše druhej osoby... Vzniká potreba signalizovať druhému „ja“ vlastné precítanie jeho prežívania a vnútorný stav tak, aby druhý pocítil, že ja to všetko zdieľam aj prežívam s ním...

Treba veľmi výrazne odlíšiť nežnosť a rozličné vonkajšie formy nežnosti od rozličných foriem uspokojovania zmyslovosti... Nejde v nej o „užívanie“, ale o „prežitie blízkosti“... Nežnosť sa dožaduje určitej bdelosti zameranej na to, aby jej rozdielne prejavy nedostali iný význam, aby sa nestali len formami uspokojovania zmyslovosti a sexuálneho vyžitia. Preto sa nežnosť nezaobíde bez vypracovaného vnútorného ovládania, ktoré sa v tomto chápaní stáva exponentom vnútornej jemnosti a delikátnosti voči osobe druhého pohlavia (s. 155 – 158).

S nežnosťou sa musí spájať čistota, sebaovládanie. Pri jej užívaní voči druhému pohlaviu musíme byť bedliví, opatrní, rozlišujúco zdržanliví, aby sa nežnosť nepreklopila za hranu zmyselnosti a citovej naviazanosti, a preto nesmieme zabudnúť stále volať: Jozef najčistejší – oroduj za nás!

V *Podnetoch* ujo Janko kladie podmienku, aby sme niekoho oslovili, don Boscovu lásku: „V čom je schopnosť niekoho si získať“?

Čím dosiahneme niečiu dôveru a obľubu? Ako prídeme k tomu, že ten druhý začne po nás túžiť, keď je vzdialený, a tešiť sa z nás, keď je prítomný?

Čo musíme mať, aby sme si ho takto „pripúťali“?

Don Bosco, ktorý bol v tomto ohľade majster, upozorňuje: „Bez lásky niet dôvery, bez dôvery niet vplyvu, niet výchovy...“

Podľa neho schopnosť niekoho si získať je v schopnosti milovať ho, ale tak, aby to dotýčaný aj cítil... Táto schopnosť sa pomjovo kryje s láskou, o ktorej hovorí Pavol v liste Korint'anom, s tou, ktorá si denne vyžiada od nás sto rozličných služieb, stokrát nás prinúti vyjsť zo seba, otvoriť si oči i uši, aby sme sa dozvedeli, čo potrebuje, čím sa trápi a z čoho sa teší ten, ktorého si chceme získať.“

Nežnosť by rozhodne nemala byť len taktika a u snúbencov niečo prechodné, na čo v manželstve zabudnú.

V živote, a osobitne v apoštoláte, má miesto len nezištná láska, ktorá nečaká na odmenu od ľudí, ale len od Pána. Preto sa na nikoho nenaväzuje, ale ani si nechce nikoho privlastňovať.

Manželstvo je špecifické, ale ani tam neobstojí logika vlastníctva toho druhého.

Preto pápež pripomína: „Čistota je slobodou od vlastníctva vo všetkých oblastiach života. Iba ak je láska čistá, je skutočne láskou. Láska, ktorá chce vlastniť, sa napokon stáva nebezpečnou: zväzuje, zadúša, robí nešťastnými. Sám Boh miloval človeka čistou láskou, ponechajúc ho slobodného, aj keď pochybil a obrátil sa proti nemu. Logika lásky je vždy logikou slobody a Jozef vedel milovať mimoriadne slobodne. Nikdy sám seba nestaval do centra. Vedel sa siahnuť a do centra svojho života postaviť Máriu a Ježiša“ (PC 7).

Svätý František Saleský nám má čo povedať o nežnosti, veď ho cirkevná tradícia nazvala učiteľom láskavosti.

Pripomeňme si aspoň niektoré jeho výroky:

„Keby jestvovalo niečo lepšie ako láskavosť, Ježiš by nám to bol povedal. On nás chce naučiť dvom veciam: nežnosti povahy a pokore srdca.“

„Na kvapku medu sa chytí viac múch ako na sud octu.“

„Dovtedy treba variť pravdu v polievke lásky, kým nebude chutná.“

„Priveľká zhovievavosť a primalá zhovievavosť sú dva rovnako pomýlené postoje. Pre nás ľudí je ťažké zachovať zlatý stred. Ale radšej sa chcem previniť priveľkou dobrotou než priveľkou prísnosťou.“

„Nie je vhodné napomínať iných, keď máme zlú náladu. Naše napomenutia musí diktovať a sprevádzať láska.“

Pri styku s bludármi a zarytými obhajcami „svojej“ pravdy nám odporúča vždy zachovávať láskavosť. Túto čnosť pokladal za najpotrebnejšiu. Ak totiž oni zbadajú, že my chceme prevážiť, potom sa prichystajú nie prijať pravdu, ale ju napádať. Odúševnené protirečenia z našej strany zatvoria ich srdcia, kým láskavosť by ich otvorila. Bludárov treba získavať viac svojou nežnosťou ako učenosťou.

„Aby sme účinne kázali, musíme opravdivo milovať.“

„Len srdce sa vie prihovoriť srdcu, kým jazyk sa prihovára iba ušiam.“

Svätý František Saleský používa rodinný a hovorový štýl. Božiu pravdu tlmočí ľuďom presne, jemne a láskavo.

U neho nachádzame veľkú bezúhonnosť života, spojenú s veľkou nežnosťou a dobrotivosťou. V dišputách nikdy nie je prudký; miluje bludárov, kým napráva ich bludy. Aj keď stanoviská sú rozdielne, on nezaujíma polemický postoj. Vie priblížiť svetlo k svetlu. Je vytrvalý v láske, v modlitbe, v poučovaní. Jeho trpezlivosť je takmer nevyčerpatel'ná. Vie privádzať blúdiacich k plnej pravde. Pravda musí kráčať ruka v ruke s dobrotou.

V duši svätého Františka sa dokonale spájala dobrota, pravda a krása. Pre neho prejav nezdvorilosti nikdy nemôže byť čnosť a čnosť zasa nikdy nemôže byť nezdvorilá. Vrodený vkus a zmysel pre umenie mu vnukali ako vábivý ideál duchovnú rovnováhu, ktorú si mal nadobudnúť, lebo ju nedostal do daru od prírody. Od rána do večera húževnato a vytrvalo na sebe pracoval, aby si ju nadobudol. Keď niekto obdivoval jeho nenarušiteľný pokoj, ktorý sa uňho zdal druhou prirodzenosťou, úprimne povedal: „*Čo, vari chcete, aby som za štvrt' hodiny stratil tú trochu nežnosti, ktorú som si nadobúdal dvadsať rokov a ktorá ma stála toľko námahy?*“ (www.ruksak.sk/2019/02/14/svatost-uprostred-sveta/)

Rozumiem aj ja, že k sile a odvahe patrí aj nežnosť a láskavosť?

Svätý Jozef, šľachetný strážca Panny Márie a ochranca panien, pomôž nám stať sa opravdivými, silnými aj nežnými otcami, aby naše sestry a matky našli v nás oporu a ochranu. Amen.

V. Svätý Jozef... pracujúci otec

Pri našej ďalšej úvahe o svätom Jozefovi si všímajme jeho vzťah k práci, na ktorej mal účasť od útleho detstva aj sám Ježiš.

Začnime najprv postrehmi pápeža Františka:

„Ďalšia charakteristická stránka svätého Jozefa, ktorá sa vyzdvihovala už od čias prvej sociálnej encykliky *Rerum novarum* Leva XIII., bol jeho vzťah k práci. Jozef bol tesár, ktorý poctivo pracoval, aby zaistil živobytie pre svoju rodinu. Od neho sa Ježiš učil, čo znamená byť ovocie svojej práce a akú hodnotu, dôstojnosť a radosť to prináša.

V našich časoch, keď sa práca znova stáva naliehavou sociálnou témou a nezamestnanosť dosahuje nebývalé rozmery aj v štátoch, ktoré sa desaťročia tešili prosperite, je nevyhnutné, aby sme si znovu uvedomili a pochopili význam dôstojnej práce, ktorej príkladným patrónom je svätý Jozef.

Práca je účasťou na diele spásy; je príležitosťou na urýchlenie príchodu Božieho kráľovstva, na rozvinutie talentov a schopností, ktoré dávame do služby spoločnosti a bratského spoločenstva. Práca sa stáva príležitosťou nielen na vlastnú sebarealizáciu, ale predovšetkým na realizáciu primárnej bunky spoločnosti, ktorou je rodina. Rodina bez zamestnania je viac vystavená ťažkostiam, napätiam, zlomom a dokonca zúfalému pokušeniu rozchodu. Ako môžeme hovoriť o ľudskej dôstojnosti bez zasadzovania sa o to, aby každý mal možnosť dôstojného živobytia?

Pracujúci človek, nech má akékoľvek zamestnanie, spolupracuje s Bohom a stáva sa istým spôsobom tvorcom sveta, ktorý ho obklopuje. Kríza našich čias, ktorá je ekonomickou, sociálnou, kultúrnou a duchovnou krízou, môže byť pre všetkých výzvou, aby znovu odhalili hodnotu, význam a nutnosť práce, aby nastal nový ‚normálny život spoločnosti‘, z ktorého nikto nebude vylúčený. Práca svätého Jozefa nám pripomína, že sám Boh, ktorý sa stal človekom, nepohrdal prácou. ... Prosme svätého Jozefa, robotníka, aby sme našli spôsob, ako vyjadriť svoje pevné presvedčenie, že nijaký mladý, nijaký človek, nijaká rodina nesmie byť bez práce!“ (PC 6).

Osobitným prípadom sú ľudia, ktorí žijú neporiadne, nič nerobia, lebo sa im nechce robiť, iba sa zháňajú za zbytočnosťami. Tým apoštol Pavol hovorí: „Kto nechce pracovať, nech ani nejde“ (porov. 2 Sol 3, 10 – 13).

Pápež svätý Ján Pavol II. bol tiež nadšený ctiteľ svätého Jozefa, robotníka, a ním inšpirovaný videl v práci prejav lásky:

„Práca bola v živote nazaretskej rodiny každodenným vyjadrením lásky. Evanjelium spresňuje druh práce, ktorú Jozef konal, aby uživil svoju rodinu; bol tesár. Toto jednoduché slovo zahŕňa celý Jozefov život. Pre Ježiša ono tvorilo skrytý život, teda obdobie, o ktorom hovorí Lukáš po vyrozprávaní príbehu, ktorý sa udial v chráme: ‚Potom sa s nimi vrátil do Nazareta a bol im poslušný‘“ (Lk 2, 51).

Toto Ježišovo podriadenie sa či poslušnosť v nazaretskom dome treba chápať aj ako účasť na Jozefovej práci. Keďže sa vyučil remeslu svojho zákonného otca, poznali ho ako „tesárovho syna“. Ak je nazaretská rodina príkladom a vzorom pre ľudské rodiny v poriadku spásy a svätosti, potom je ňou, analogicky, i Ježišova práca po boku tesára Jozefa. V našich časoch to Cir-

kev zdôraznila ustanovením liturgickej spomienky svätého Jozefa, robotníka, na 1. mája. Ľudskej práci, najmä manuálnej, venuje evanjelium zvláštnu pozornosť. Spolu s ľudskou prirodzenosťou Božieho Syna bola v tajomstve vtelenia vyzdvihnutá i práca, ktorá tiež bola zvláštnym spôsobom vykúpená. V dielni, kde spolu s Ježišom vykonával svoje remeslo, priblížil Jozef z Nazareta ľudskú prácu tajomstvu vykúpenia.

V rámci ľudského rastu Ježiša „v múdrosti, veku a v obľube“ zohrávala čnosť pracovitosti značnú úlohu, pretože „práca je dobrom človeka“, ktoré „pretvára prírodu“ a robí človeka „v istom zmysle ľudskejším“.

Čo znamená stvoriteľský a vykupiteľský rozmer práce a účasť na Božích spasiteľných plánoch týkajúcich sa človeka a sveta?

To, že prácu a ťažkosti obetujeme s Ježišom na šľachetné ciele a na vlastnom tele doplníme to, čo chýba Kristovmu utrpeniu pre jeho telo, ktorým je Cirkev (porov. *Kol* 1, 24), a posväcujeme stvorenie, ktoré spoločne vzdychá a zvíja sa v pôrodných bolestiach až doteraz a očakáva, že sa zjavia Boží synovia (porov. *Rim* 8, 19 – 22).

„Rozhodujúci význam tu má posväcovanie každodenného života, o ktoré sa musí usilovať každý človek podľa svojho stavu a ktoré je možné sprístupňovať podľa vzoru dostupného všetkým ľuďom: „Svätý Jozef je predstaviteľom pokorných, ktorých kresťanstvo vyzdvihuje na nesmierne úlohy. On je dôkazom toho, že ten, kto chce byť dobrým a ozajstným Kristovým nasledovníkom, nepotrebuje konať výnimočné veci. Stačí mať obyčajné, jednoduché a ľudské čnosti, ale treba, aby boli opravdivé a skutočné““ (*RC* 22 – 24).

Svätý František Saleský varuje pred falošnou a lenivou pokorou:

„Poníženosť, ktorá nie je schopná veľkodušnosti a podnikavosti, je bezpochyby falošná. Lebo skutočná poníženosť síce povie: Ja nedokážem nič, ja som praobyčajná nula. Ale hneď prepustí miesto veľkodušnosti a podnikavosti Ducha Svätého, ktorý povie: Neexistuje a nemôže existovať nič, čo by si nedokázala, ak svoju dôveru vložíš do Pána Boha.“

Ujo Janko, duchovný syn svätého Jána Bosca, pochopil jeho odkaz o práci, ktorá charakterizovala aj život Svätej rodiny, takto:

„Duchovní synovia veľkého novodobého svätca Jána Bosca celkom nerozumeli tomu trojnásobnému: Práca, práca, práca... ktoré im zanechal pred smrťou ako posledný svoj odkaz.

Rébus sa podarilo rozlúštiť až po päťdesiatich rokoch Augustínovi Auffraymu, najlepšiemu znalcovi jeho duchovnosti.

Vo svojej neveľkej, ale obsahom bohatej knihe *Za bezpečným vodcom* vysvetľuje svätcov odkaz približne takto:

Človek nevydrží so svojím kresťanstvom v súčasnom pracovnom hurhaji, spoločenskom strkaní a technickom cvale bez stálej práce, bez stálej modlitby a bez stáleho umŕtvovania.

Ale ako si v takýchto okolnostiach nájsť čas na stálu modlitbu, kde nabráť silu na umŕtvovanie a pokánie pri toľkom vyčerpávaní sa dennou prácou?

Práve to je ono...

Z jedov sa robia lieky a z práce modlitba.

Ak zameriame svoju prácu dobrým úmyslom na Boha, dôkladnosťou na osoh blízkeho a na budovanie Kristovho kráľovstva, ak zrušíme doterajší priedel medzi ňou a modlitbou, ak necháme vplynúť jedno do druhého, potom miesto toho, aby práca našu modlitbu skracovala, vytlačala alebo robila roztržitou, bude ju predlžovať a zvrúcňovať. Aj spánok, aj jedlo a pitie, celý deň aj noc budú predĺžením našej rannej alebo večernej liturgie a naplnením toho, čo žiadal Kristus: Treba sa stále modliť a neustávať...

A ak sa zadržíme statočne na svojom mieste, pri svojej robote aj vo chvíľach znechutenia, aj vtedy, keď sa nám zdá, že už nevládzeme, budeme sa tým výdatne a spoločensky osožne umŕtvovať. A bude to rozhodne tvrdsie pokánie ako tých tridsať rán bičom, ktoré si naordinujeme sami... najmä ak pritom zachováme aj navonok pokoj, dokonca i úsmev...

Práca ako splnenie stavovskej povinnosti. – Práca ako predĺženie modlitby. – Práca ako najrentabilnejšie pokánie.

„Bol človek poslaný od Boha, menom Ján.“

Šiel „sto“ rokov pred nami k vrcholu, ktorým je Kristus: *Ad montem qui Christus est.*

On došiel.

A naša cesta vedie za ním.

Pozmieňame si teda aj my spolu s ním staré mníšske heslo: „Práca a modlitba“ takto: Aj práca je modlitba“ (*Áno, Pane*, 34).

Na tému vzťahu neustálej modlitby a práce mal veľmi podnetnú úvahu Svätý Otec František vo svojej katechéze o modlitbe 9. júna 2021:

„Ako je teda možné udržiavať sa stále v modlitbe?

Svätý Ján Zlatoústý, ďalší duchovný pastier venujúci pozornosť konkrétnemu životu, kázal takto: „Aj človeku, ktorý obchoduje alebo cestuje, je možné pozorne sa modliť; takisto je možné inému, ktorý sedí v dielni a zošiva kožu, povzniesť ducha k Bohu; je to možné sluhovi, ktorý nakupuje potraviny a pobehuje hore-dolu alebo posluhuje v kuchyni...“ (KKC 2743). Ide o kratučké modlitby: Pane, zmiluj sa nado mnou; Pane, pomôž mi. Takže modlitba je akousi notovou osnovou, do ktorej vkladáme melódiu nášho života. Nie je v kontraste s každodennou činnosťou, nevstupuje do protikladu s mnohými drobnými povinnosťami a stretnutiami, ak je priestorom, kde každá činnosť nachádza svoj zmysel, dôvod a pokoj.

Iste, praktizovať tieto princípy nie je jednoduché. Otec a mama, zaneprázdnení tisíckami povinnosťami, môžu cítiť nostalgiiu za obdobím svojho života, keď bolo ľahké nájsť si pravidelné chvíle a priestory na modlitbu. Potom deti, práca, záležitosti rodinného života, rodičia, ktorí starnú... Človek má dojem, že sa ten kolobeh nikdy nekončí. Vtedy je dobré mysliť na to, že Boh, náš Otec, ktorý sa musí starať o celý vesmír, vždy pamätá na každého z nás. Takže aj my na neho musíme vždy pamätáť!

Môžeme si tiež pripomenúť, že v kresťanskom mníšskom živote sa na prácu hľadalo vždy s veľkou úctou, a to nielen kvôli morálnej povinnosti postarať sa o seba a o ostatných, ale aj pre akýsi druh rovnováhy, vnútornej rovnováhy: pre človeka je riskantné rozvíjať záujmy, ktoré sú také abstraktné, že napokon

stratí kontakt s realitou. Späté ruky mnícha majú mozole toho, kto sa zvykne chopiť lopaty a motyky. Keď v Lukášovom evanjeliu (porov. 10, 38 – 42) Ježiš hovorí Marte, že to jediné, čo je skutočne potrebné, je načúvať Bohu, vôbec nechce pohádzať mnohými službami, ktoré vykonávala s veľkým nasadením.

V ľudskej bytosti je všetko ‚binárne, dvojčlenné‘: naše telo je symetrické, máme dve ruky, dve oči, dve ruky... Aj práca a modlitba sa vzájomne dopĺňajú. Modlitba, ktorá je ‚dychom‘ všetkého, je životodarnou kulisou práce, a to aj vo chvíľach, keď nie je vyslovená. Je neľudské byť tak pohltený prácou, že si nenájdeme čas na modlitbu.

Zároveň nie je zdravá taká modlitba, ktorá by bola odcudzená, odtrhnutá od života. Modlitba, ktorá nás odvádza od konkrétnosti života, sa stáva spiritualizmom alebo, čo je ešte horšie, bezduchým rituálom. Spomeňme si, že keď Ježiš ukázal učeníkom svoju slávu na vrchu Tábor, nechcel predlžovať okamih extázy, ale zostúpil s nimi z hory a vrátil sa ku každodennému životu. Pretože tá skúsenosť mala zostať v ich srdciach ako svetlo a sila ich viery; mala byť svetlom a silou pre dni blízkej budúcnosti: pre dni Pánovho umučenia. Takto chvíle venované zotrávaniu s Bohom oživujú vieru, ktorá nám pomáha v konkrétnom živote, a viera potom zas živí ustavičnú modlitbu. V takomto kolobehu medzi vierou, životom a modlitbou sa udržiava plameň kresťanskej lásky, ktorý Boh očakáva od každého z nás.“

Odporúča v priebehu dňa často opakovať jednoduchú modlitbu východných kresťanov: „Pane Ježišu, Syn Boží, zmiluj sa nadou mnou hriešnym.“ Hovoriť si túto modlitbu nepretržite pomôže zjednotiť sa s Ježišom.

Je to „jednoduchá, no veľmi pekná modlitba, ktorá sa prispôsobuje rytmu dýchania a vinie sa celým dňom. Ved' dych sa nikdy nezastaví, ani keď spíme; a modlitba je dychom života“.

Ak chceme mať k práci taký vzťah ako Svätá rodina, môžeme si spytovať svedomie aj podľa nasledujúcej úvahy uja Janka:

Ako ľudia pracujú...

„Podaktorí ako otroci: bez chuti, bez lásky, bez pozitívneho záujmu.

Zohýňajú chrbát, napínajú svaly alebo mozog len preto, že je nad nimi bič a pokrik nejakého toho drába, či už skutočného a či len mysleneho.

Ak hovoríme o otrokárskom biči, nemyslíme pritom iba na remenné strapce, stredoveké metly, palice, dosky a dereše...

Aj tu je vývoj: každá doba a každý pán používa svojské donucovacie prostriedky.

Má ich aj naša doba... Má a užíva a musí užívať, lebo i dnes žijú otrocké duše, ktoré si ešte zatiaľ nenašli správny vzťah k práci, ktoré prácu nenávidia. A ak sa k nej predsa odhodlávajú, to preto, že ešte viac nenávidia následky jej protikladu: biedu, hlad, posmech, nudu a rozličné výchovné zákroky, ktoré sa musia aplikovať v spoločnosti kvôli spravodlivosti – lebo jest sa chce každému.

Iní pracujú ako sluhovia: nie už zo strachu pred bolesťou ako otroci, ale skôr z túžby po odmene.

Pri každej príležitosti sa jednújú, hovoria o spravodlivosti. Prepočítajú zarobené peniaze a stále myslia na to, koľko potrieb nimi zaokryjú a koľko z nich zostane na záľuby, zábavy a rozkoše.

Mzda, zisk, odmena. Nič zadarmo, nič z lásky. Ale u týchto ľudí jediným platidlom nie je peniaz. Uznávajú aj iné odmeny. Vedia sa napríklad zmárať, odriekať a pracovať do úmoru za jediný milostivý úsmev svojho pána, za verejnú pochvalu, za posun do vyššieho rangu, za čestné uznanie, za hodvábnu stuhu, za papierový diplom, za lacnú plaketu, za miesto pre svoju skromnú podobizeň v okresných novinách alebo vo výklade na hlavnom námestí, vedľa reklamy kyslých rýb alebo plesnivého syra.

A medzi otrokmi a sluhami pracujú aj slobodné Božie deti, ktoré neženie ani strach, ani zlato, ani ľudská chvála... Aj keď sa zaujímajú o mzdové zákony, lebo ved' spravodlivosť je tiež čnosť, hlavným motívom predsa len zostáva u nich láska. Láska k Bohu, k sebe a k blížnemu.

Láska k Bohu – lebo dal prácu človeku ako príkaz a povedal: Kto ma miluje, zachováva moje príkazy.

Láska k sebe – lebo práca je najvýdatnejším zdrojom duševného i telesného zdokonaľovania a požadovanou podmienkou večného oddychu.

Láska k blížnemu – lebo bez práce nevieme ani vykonať, ani si predstaviť skutky telesného a duchovného milosrdenstva voči blížnemu.

Slobodné Božie deti pracujú z lásky a s láskou, a preto bez vzdychania, a preto radostne. Pre nich sú všetky tie pohyby

rúk, nôh, umu, svalov ako pohyby dieťaťa hrajúceho sa v predsieni Otcovho nebeského kráľovstva.

Pracujú z lásky, a preto dôkladne. Veď láska nedáva dary nedokonalé. Práve ona je putom dokonalosti.

Pracujú z lásky, a preto osožne. Lebo len jej je sľúbená odmena. Keby som lásky nemal, nič mi to neosoží...

Brat, sestra, cez uši a oči sa nám dnes kričí: Práca, práca, práca!

Otrocké duše pritom zohýnajú chrbty a chvejú sa strachom.

Sluhovia vypočítavajú zisky.

Slobodné Božie deti sa tešia, že i to, čím by sa nám chcelo škodiť, stáva sa výzvou a príležitosťou viacej milovať Boha, blížneho a seba...

Nech je pochválený Pán za všetky milosti a dobrodenia, aj za ustavičnú výzvu k práci, ktorú ešte pre svoju duchovnú krátkozrakosť medzi milosti a dobrodenia nepočítame.“

Možno po vypočutí týchto úvah pochopíme, prečo ujo Janko odporúchal rodinám podľa príkladu Svätej rodiny usádzať sa na vidieku, v domčeku so záhradou, kde je možnosť vychovávať deti k práci tak, ako sme počuli a vidíme na Svätej rodine – v duchu praktickej lásky.

A tiež prečo odporúchal aj kňazom cez rôzne brigády mať účasť na manuálnej práci. Ak manuálne pracoval Ježiš – náš Pán a Učiteľ – my sa jej nemôžeme strániť alebo sa za ňu hanbiť.

Výrok jedného seminaristu: A odteraz už nechytím lopatu do ruky... – ktorý, ako sa dalo čakať, zanechal povolanie – by rozhodne nemal patriť do našich úst.

Aj keď treba dodať, že najťažšie práce nie sú len tie, od ktorých bolia ruky, ale aj tie, od ktorých bolí hlava – a niekto vtipne dodal – aj zadok...

A pripomíname, že aj spánok a oddych sú modlitbou, lebo kto chce dobre pracovať, musí vedieť aj dobre oddychovať...

Poznať z vyhrnutých rukávov, pracovitých dlaní a spoteného čela, že som duchovným synom svätého Jozefa a dona Boska?

Svätý Jozef, robotník a príklad robotníkov, oroduj za nás, aby sme všetci ochotnou, dôslednou a vytrvalou prácou dosahovali lásku a potrebné čnosti pre vstup do večného kráľovstva nášho Otca. Amen.

VI.

Svätý Jozef...

milujúci ochranca a pomocník v núdzi

V spomínanej inauguračnej homílii pápež František povedal o svätom Jozefovi:

„(V čom spočíva celé poslanie, ktoré Boh zveril Jozefovi?) Byť *custos* – ochranca. Ochranca koho? Márie a Ježiša. Je to ochrana, ktorá sa potom rozšíri na Cirkev, ako zdôraznil svätý Ján Pavol II.: ‚Jozef, ako prijal láskavú starostlivosť o Máriu a ochotne sa venoval Ježišovej výchove, takisto stráži a ochraňuje Kristovo mystické telo, ktorým je Cirkev a ktorého je Panna Mária vzorom i stvárnením‘ (RC 1)“.

A v úvode svojho Apoštolského listu (PC) pokračuje:

„Všetci môžu objaviť vo svätom Jozefovi – mužovi, ktorý nepozorovane prechádza okolo, mužovi bežného, nenápadného a skrytého života – orodovníka, oporu a sprievodcu v ťažkých chvíľach.“

Cirkevní otcovia, inšpirovaní evanjeliom, už od prvých storočí zdôrazňovali, že Jozef rovnako ako prijal láskavú starostlivosť o Máriu a ochotne sa venoval Ježišovej výchove, takisto stráži a ochraňuje i Kristovo mystické telo, ktorým je Cirkev.

Do ochrany svätého Jozefa vložil Boh svoje dva najvzácnejšie poklady.

Pápež svätý Ján Pavol II. zdôrazňoval potrebu dať pod ochranu svätého Jozefa seba, celú Cirkev a každú rodinu:

„V historicky ťažkých časoch Cirkvi, keď ju chcel pápež Pius IX. dať pod mocnú ochranu svätého patriarchu Jozefa, vyhlásil ho za patróna Katolíckej cirkvi.“

Na akých základoch teda spočíva táto veľká dôvera? Lev XIII. to vysvetlil takto: „Dôvody, prečo treba svätého Jozefa považovať za zvláštneho patróna Cirkvi a prečo Cirkev čerpá z jeho starostlivosti a ochrany nesmiernu nádej, vyplývajú hlavne z toho, že bol Máriiným manželom a v očiach verejnosti Ježišovým otcom. Jozef bol počas svojho života legitímnym a prirodzeným strážcom, hlavou a ochrancom Svätej rodiny. Je preto primerané a zodpovedajúce hodnotiť Jozefovej dôstojnosti, že rovnako ako voľakedy neprestajne a s úctou bdel nad nazaretskou rodinou, teraz so svojím nebeským poverením chráni a obraňuje Kristovu Cirkev.“

Cirkev musí neprestajne vzývať Jozefovu ochranu, čo je nielen nevyhnutnou obranou proti všetkým nebezpečenstvám, ale najmä impulzom na obnovenie jej angažovanosti pre evanjelizáciu vo svete a reevanjelizáciu v tých krajinách a národoch, kde „kedysi prekvitalo náboženstvo a kresťanský život a... teraz sú vystavené tvrdým skúškam“.

Aby bolo možné rozniesť prvú zvesť o Kristovi alebo ju rozniesť nanovo všade tam, kde bola zanedbávaná, Cirkev potrebuje zvláštnu „moc z výsosti“ (porov. *Lk* 24, 49; *Sk* 1, 8): dar Pánovho Ducha, ktorý nie je oddelený od príhovoru a príkladu jeho svätých.

Okrem dôvery v Jozefovu bezpečnú ochranu Cirkev sa spolieha i na jeho vznešený príklad, ktorý preniká všetky jednotlivé štádiá života a slúži ako vzor pre celé kresťanské spoločenstvo, akékoľvek by už boli podmienky a povinnosti každého jeho člena.

Pápež svätý Pavol VI. nás pozval vzývať Jozefa ako patróna tým spôsobom, „akým ho Cirkev vzýva v dnešných časoch; a v prvom rade ide o prosbu za seba. V spontánnej teologickej reflexii o spojení Božieho a ľudského pôsobenia vo veľkom pláne spásy si totiž uvedomujeme, že v tomto dianí to božské samo osebe stačí. Pritom sme si však vedomí, že i to druhé, teda ľudský čin, ktorý je náš – hoci sám osebe nie je ničoho schopný (porov. *Jn 15, 5*) –, nikdy nie je u pokorného človeka zbytočný. Je podmienkou, ktorú Boh vyžaduje, a zároveň je spoluprácou, ktorá človeka zušľachtuje. Cirkev volá k Jozefovi ako k svojmu ochrancovi i pre hlbokú a neustále prítomnú túžbu znovu oživiť svoj pôvodný život s opravdivými evanjeliovými čnosťami, aké sa skvejú práve na svätom Jozefovi“.

Tu počujeme odozvu slov svätého Augustína: Ten, čo ťa stvoril bez teba (aj vykúpil bez teba), nespasí ťa bez teba...

„Cirkev tieto potreby premieňa na modlitbu. Keď si pripomína, že Boh si prial zveriť počiatky našej spásy vernej opatere svätého Jozefa, prosí Boha, aby bola schopná verne spolupracovať na diele spásy. Prosí, aby jej daroval vernosť a čistotu srdca, aká inšpirovala Jozefa v službe vtelenému Slovu, a aby podľa príkladu a na príhovor svätého Jozefa kráčala pred Bohom cestami svätosti a spravodlivosti.

Cirkev odvtedy zveruje Jozefovi všetky svoje starosti vrátane nebezpečenstiev, ktoré ohrozujú ľudskú rodinu. Dokonca i dnes máme mnohé dôvody, aby sme sa modlili podobným spôsobom: ‚Odvracaj od nás, láskavý otec, všetku nákazu bludu a hriechu... Milostivo nám pomáhaj z neba v boji s mocnosťami temnosti; a tak ako si kedysi dieťa Ježiša vyslobodil z veľkého nebezpečenstva života, i dnes obhajuj svätú Božiu Cirkev pred nepriateľskými úkladmi a pred každým pro-

tivenstvom.‘ Ešte i dnes máme opodstatnené dôvody, aby sme svätému Jozefovi odporúčali každého človeka.“

Svätý Jozef nás nielen ochraňuje, ale nás aj učí prijat’ druhých do ochrany:

V komentári na rozjímania čítame: „Ako Jozef, aj my sme v istom zmysle ochrancami Božieho Syna.

Povolání sme chrániť jeho život v sebe a v našich bratoch pred tými, ktorí naň číhajú.

Takáto úloha žiada od každého z nás pozorné uši a otvorené oči. Žiada vnímavosť a poslušnosť voči pokynom, ktoré dostávame z Božieho slova, ale aj voči tým, ktoré k nám prichádzajú prostredníctvom udalostí.

Okrem počúvania žiada sa od nás aj rozhl’adenosť.

Boh nechce mať z nás otrokov, ktorí trpne čakajú na každý jeho rozkaz.

Chce z nás mať slobodné deti, ktoré sa snažia čítať jeho prania zovšadiaľ a predchádzať ich“ (*Hovor, Pane... 27*).

Máme byť rozhl’adenými ochrancami Božieho Syna v bratoch. Neudržíme si Ježiša v sebe, ak ho nebudeme hľadať a chrániť v blížnych, ale nesplníme dobre túto úlohu bez Jozefovej rozhl’adenosti spoločenskej, duchovnej, cirkevnej...

Aby sme podľa vzoru sv. Jozefa boli tiež ochrancami a vzali druhých pod svoju ochranu, držíme sa niekoľkých rád, ktoré nám dáva pápež František:

1. Nepozerať na naše slabosti. Ak chceme prijať druhých do ochrany, najprv musíme prijať seba a nechať Božiu lásku vstúpiť do seba. Milovaný chce milovať. Bohatý môže obdarovať...

„Dejiny spásy sa uskutočňujú ‚proti nádeji v nádeji‘ (Rim 4, 18), teda prostredníctvom našich slabostí. Veľmi často si myslíme, že Boh sa spolieha len na našu dobrú a víťaznú stránku, kým v skutočnosti sa väčšina jeho plánov realizuje prostredníctvom a napriek našej slabosti. Preto môže svätý Pavol povedať: ‚A aby som sa nevyvyšoval, bol mi daný do tela osteň, satanov posol, ktorý ma bije po tvári, aby som sa nevyvyšoval. Preto som tri razy prosil Pána, aby odstúpil odo mňa, ale on mi povedal: ‚Stačí ti moja milosť, lebo sila sa dokonale prejavuje v slabosti‘ (2 Kor 12, 7 – 9).

Zlý nás núti hľadiť na našu krehkosť negatívne, Duch ju však vynáša na svetlo s nežnou láskou. Nežnosť je najlepší spôsob, ako sa dotýkať toho, čo je v nás krehké. Zdvihnutý prst a posudzovanie, ktoré používame na druhých, je často znakom neschopnosti prijať vlastnú slabosť, vlastnú krehkosť. Iba milosrdenstvo nás zachráni pred obvinením žalobcu (porov. Zjv 12, 10). Preto je dôležité stretnúť sa s Božím milosrdenstvom najmä vo sviatosti zmierenia a zakúsiť pravdu a nežnú lásku. Paradoxne, aj zlý duch nám môže povedať pravdu, ale robí to preto, aby nás usvedčil. My však vieme, že Pravda, ktorá pochádza od Boha, nás neodsudzuje, ale nás prijíma, objíma, podopiera a odpúšťa nám. Pravda sa nám neustále predkladá tak, ako to robí milosrdný otec v podobenstve (porov. Lk 15, 11 – 32): ide nám v ústrety, vracia nám dôstojnosť, dvíha nás na nohy, usporadúva pre nás hostinu s odôvodnením, že ‚tento môj syn bol mŕtvy, a ožil, bol stratný, a našiel sa‘ (Lk 15, 24).

Všimnime si, že aj prostredníctvom Jozefových obáv sa deje Božia vôľa, Božie dejiny, Boží plán. Jozef nás učí, že viera

v Boha zahŕňa aj vieru v to, že môže konať aj cez naše obavy, naše slabosti, našu krehkosť. A učí nás, že uprostred búrok života sa nemáme báť zveriť Bohu kormidlo našej loďky. Niekedy chceme mať všetko pod kontrolou, ale on vždy vidí ďalej“ (PC 2).

2. Ak chceš byť ochrancom druhých, prijmi veci, udalosti a druhých takých, akí sú.

Jozef prijal Máriu bezpodmienečne. Dôveroval anjelovým slovám. „Šľachetnosť jeho srdca je taká veľká, že to, čo sa naučil zo zákona, podriaďuje láske... Jozef sa ukazuje ako vzor úctivého a citlivého muža. Hoci nemá všetky informácie, rozhodne sa ochrániť Máriino dobré meno, jej dôstojnosť a život. V jeho pochybnostiach o tom, ako najlepšie konať, mu Boh svojim svetlom pomohol prijať toto rozhodnutie.“

Uvedomme si, že „duchovný život, ktorý nám Jozef naznačuje, nie je cestou objasňovania, ale cestou prijímania. Iba počnúc týmto prijatím, týmto zmierením, začíname vidieť väčší príbeh a hlbší zmysel. Akoby sme tu počuli ozvenu vášnivých Jóbových slov, ktorý na výzvu svojej manželky, aby sa vzbúril za všetko zlo, ktoré sa mu deje, odpovedá: „Azda máme len dobrého brata od Pána, a zlé prijat' by sme nemali?“ (Jób 2, 10).

Jozefov postoj nás povzbudzuje, aby sme prijímali aj druhých takých, akí sú, bez výnimky, a aby sme sa predovšetkým s láskou venovali slabým, pretože Boh si vyvolil to, čo je slabé (porov. *I Kor 1, 27*), „on je otec sirôt a záchranca vdov“ (Ž 68, 6) a prikázal nám milovať cudzincov. (PC 4)

„V tom, že Jozef chráni Cirkev, naďalej chráni aj Dieťa a jeho matku, a aj my, keď milujeme Cirkev, tiež milujeme Dieťa a jeho matku...“

Toto Dieťa raz povie: ‚Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili‘ (Mt 25, 40). Takže každý chudobný, trpiaci, zomierajúci; každý cudzinec, každý väzeň a každý chorý je ‚dieťaťom‘, ktoré Jozef naďalej chráni. Preto je svätý Jozef vzývaný ako ochranca nešťastných, biednych, vyhnančov, trpiacich, chudobných a zomierajúcich. A preto Cirkev nemôže nemilovať v prvom rade tých najmenších, pretože Ježiš ich dal na prvé miesto, stotožnil sa s nimi. Od Jozefa sa máme učiť rovnakej starostlivosti a zodpovednosti: milovať Dieťa a jeho matku; milovať sviatosť a dobročinnú lásku; milovať Cirkev a chudobných. Každá z týchto skutočností vždy predstavuje Dieťa a jeho matku“ (PC 5).

3. Pri ochrane druhých nejde o obetujúce sa sebaničenie, ale o sebadarovanie. Treba prijať logiku nie nutnej obety, ale radosného sebadarovania z lásky.

„Jozefovo šťastie nespočíva v logike sebaobetovania, ale v sebadarovaní. Nikdy u neho necítíme frustráciu, ale iba dôveru. Jeho vytrvalé mlčanie nezahŕňa sťažnosti, ale vždy konkrétne skutky dôvery. Svet dnes potrebuje otcov, nechce pánov ani tých, čo chcú druhých vlastniť preto, aby zaplnili svoje prázdno.

Odmieťa tých, čo si zamieňajú autoritu s autoritárstvom, službu so servilnosťou, konfrontáciu s utláčaním, dobročinnú lásku s asistencializmom, silu s deštruktivitou.

Každé pravé povolanie sa rodí zo sebadarovania, ktoré je **ovocím zrelej obety**. Aj v kňazstve a v zasvätenom živote sa vyžaduje tento druh zrelosti. Nech ide o akékoľvek povolanie – či už do manželstva, k životu v celibáte alebo panenstve –, k zrelému sebadarovaniu sa nedá dospieť, ak sa zastavíme len

pri logike obety. Vtedy hrozí, že namiesto toho, aby povolanie bolo znamením krásy a radosti lásky, bude prejavom nešťastia, smútku a frustrácie.“

Dnes často pozorujeme vyhorenie u kňazov aj laikov: „Ja už nevládzem, končím...“

Nemôžeme žiť v stálom násilí na sebe, potrebujeme aj milovať to, čo robíme... Pochopiť a prijať logiku sebadarovania z lásky... Tak ako miloval svätý Jozef svoju rodinu, a preto ju chránil a pre ňu pracoval zo všetkých síl.

4. Buď len tieňom nebeského Otca...

„Zakaždým, keď plníme úlohu otcov, musíme mať na pamäti, že to nemá nič spoločné s vlastnením, ale ide o ‚znamenie‘, ktoré odkazuje na vznešenejšie otcovstvo. V istom zmysle sme všetci neustále v Jozefovej situácii: sme tieňom jediného nebeského Otca, ktorý ‚dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých a posiela dážď na spravodlivých i nespravodlivých‘ (Mt 5, 45). A tiež tieňom, ktorý nasleduje Syna“ (PC 7).

Teda ochraňuj, ale nebuď príliš ochranársky, akoby všetko záviselo len od teba...

Urob všetko, čo vieš a vládzeš, akoby všetko záviselo len od teba, ale tak dôveruj, akoby všetko záviselo len od Boha...

Ako prežívam ochranu a pomoc sv. Jozefa v mojich životných úlohách a skúškach? Osobitne v tých, ktoré súvisia so zodpovednou službou pre druhých?

V liste *Patris corde* je aj poznámka pod čiarou č. 10, ktorá odhaľuje jeden životný zvyk pápeža Františka: už štyri desiatky

rokov sa každý deň po ranných chválach modlí k svätému Jozefovi modlitbu prevzatú z francúzskej modlitebnej knihy Kongregácie rehoľníčok Ježiša a Márie z 19. storočia. Ide o modlitbu, ktorá „vyjadruje nábožnosť a dôveru“ k svätému Jozefovi, ale aj „určitú výzvu“.

Zakončíme našu úvahu touto modlitbou a vložme do ochrany svätého Jozefa seba, všeobecnú Cirkev, každú rodinu aj tých, ktorých nám Boh zveril, aby sme ich chránili a boli pre nich „tieňom nebeského Otca“, ktorý ich chce aj cez nás chrániť a viesť k sebe:

Slávny patriarcha svätý Jozef, ktorého moc dokáže urobiť možnými veci nemožné, príd' mi na pomoc vo chvíľach úzkosti a ťažkostí. Vezmi pod svoju ochranu situácie ťažké a náročné, ktoré ti zverujem, aby mali šťastlivé vyriešenie. Môj milovaný otec, všetku svoju dôveru vkladám do teba. Nech sa nepovie, že som ťa vzýval márne; a pretože ty všetko môžeš u Ježiša a Márie, ukáž mi, že tvoja dobrota je taká veľká ako tvoja moc. Amen.

VII.

Svätý Jozef...

patrón dobrej smrti

Nevieme, kedy zomrieme.

Či v mladom, alebo zrelom veku, alebo so šedinami starca, ktorého sily sa vyčerpali.

Či náhle tragicky na cestách, alebo pri inom nešťastí, alebo niečej zákernosti. Či po chorobe rýchlej alebo dlhotrvajúcej.

Nie je však natoľko dôležité kedy, akým spôsobom, ale v akom stave srdca nás nájde Pán.

Učme sa od svätého Jozefa zomrieť ako on v Ježišovom náručí s rukou vloženou do Máriinej ruky.

Učme sa od svätého Jozefa dobre zomrieť a prosme ho o milosť dobrej smrti.

Nasledujúce úvahy budú z knihy *Zasvätenie sa svätému Jozefovi* od Donalda H. Callowaya. Imprimatur na knihu udelil arcibiskup Bernard Bober.

Svätý Jozef je niekým, koho čas smrti nepoznáme. Podľa tradície zomrel skôr, ako Ježiš začal svoje verejné účinkovanie, ale tento časový rámec nie je presný.

Svätý Bernardín Sienský prináša viaceré podnetné myšlienky o smrti svätého Jozefa. Medzi nimi aj túto:

„Hoci v Písme sa nedočítame, kedy zomrel svätý Jozef, možno sa domnievať, že zomrel pred umučeníím nášho Pána. Keby žil,

určite by bol prítomný pod Spasiteľovým krížom a nebolo by ani vhodné, aby Kristus z kríža dal Máriu do opatery niekoho iného.“

Schvaľoval aj vieru v nanebovzatie svätého Jozefa, ale s pripomienkou, že túto vieru nemôžeme považovať za doktrínu. V každom prípade uznával, že je správne, ak tomu kresťania nábožne veria: „V deň, keď Ježiš vstal z mŕtvych, vzal so sebou Jozefa v sláve vzkriesenia.“

Niekoľko storočí po svätom Bernardínovi svätý František Salešký posunul vieru v telesné nanebovzatie svätého Jozefa ešte ďalej:

„Nikdy ani na chvíľu nesmieme pochybovať, že tento slávny svätý má v nebi veľký vplyv u toho, ktorý ho tam vzal s telom a dušou – skutočnosť o to pravdepodobnejšia, že tu na zemi nám nezostali žiadne relikvie jeho tela! Vskutku si myslím, že nikto o tom nemôže pochybovať ako o pravde, lebo ako by ten, kto bol taký poslušný svätému Jozefovi po celý život, odmietol mu túto milosť?“

„Ak je pravda, ako sme tomu povinní veriť, že vďaka Najsvätejšej sviatosti, ktorú prijímame, naše telá v deň súdu opäť ožijú (*Jn 6, 55*), ako by sme mohli pochybovať, že náš Pán vzal slávneho svätého Jozefa s telom a dušou do neba? Lebo mal česť a milosť tak často ho nosiť v náručí, v ktorom bolo nášmu Pánovi veľmi príjemne.“

V našich časoch svätý pápež Ján XXIII. hlásal, že svätý Jozef bol vzatý s telom do neba. V homílii 26. mája 1960 na slávnosť Nanebovstúpenia Pána povedal:

„Ježišovo nanebovstúpenie sa týka aj zosnulých zo Starého zákona, ktorí boli k Ježišovi najbližšie.“

Ktorí sú tí svätí, čo vyšli po Ježišovej smrti z hrobov? (*Mt 27, 51 – 53*).

Ak pri Ježišovej smrti vstali ľudia z mŕtvych, vari by svätý Jozef nebol medzi nimi?

Nemalo by nás teda prekvapiť, že svätý Bernardín Sienský, svätý František Saleský, svätý pápež Ján XXIII. a svätý Juraj Preca verili, že keď Kristus zomrel, svätý Jozef vstal z mŕtvych, a keď Kristus vstal z mŕtvych, ukázal sa mnohým v Jeruzaleme a bol s telom a dušou vzatý do neba.

Ďalší dôvod veriť, že svätý Jozef bol vzatý do neba, sa spája s názorom, že svätý Jozef bol posvätený v lone svojej matky tak, ako bol svätý Ján Krstiteľ posvätený v lone svojej matky. Tento názor zastávajú aj mnohí svätí (svätý Vavrinec z Brindisi, blahoslavený Bartolomej Longo).

Presvedčenie, že svätý Jozef bol posvätený v lone matky, viedlo mnohých ľudí k úvahám o príčine smrti svätého Jozefa. Inými slovami, na čo zomrel? Na starobu alebo na niečo iné? Podľa mnohých svätých smrť svätého Jozefa skrýva viac, než si myslíme:

„Láska je skutočný dôvod smrti svätého Jozefa,“ hovorí ctihodná Mária z Agredy.

Čo to znamená?

Hlavným cieľom života svätého Jozefa bolo pripraviť svoju manželku (novú Evu) a jej božského Syna (nového Adama) na

Kalváriu, kde mali priniesť obeť a vykúpiť svet. Fyzická prítomnosť svätého Jozefa na Kalvárii však nebola potrebná, lebo Boh od neho žiadal, aby priniesol obeť vopred. Určite by mohol udržať Jozefa pri živote, aby trpel s Ježišom a Máriou na Kalvárii, ale rozhodol sa prejavíť mu svoje veľké milosrdenstvo a ušetriť ho toho, aby bol svedkom ukrižovania svojho Syna a prebodnutia manželkinho srdca. Svätý Jozef svoj kalich utrpenia už vypil.

Podľa Božieho plánu Jozef vykonal svoju láskyplnú obeť ešte pred Ježišom a Máriou. Jeho poslanie spočívalo v tom, aby každý deň zomieral sebe a umožnil Ježišovi a Márii priniesť ich obeť na Kalvárii. Svätý Jozef urobil všetko, čo mohol. Hoci jeho telo podliehalo obmedzeniam ľudskej prirodzenosti, jeho smrť bola skôr dielom lásky než niečoho iného. Jeho myseľ, srdce, duša a telo už nemohli zniesť ďalšie utrpenie, bol vyčerpaný z lásky. Celé desaťročia odovzdával svoje srdce Ježišovi a Márii. Láska ho strávila. Láska ho „zabila“.

Nikto pre Ježiša a Máriu netrpel viac než svätý Jozef. Mohli by sme sa spýtať: Ako je to možné? Nebol predsa mučeníkom. Áno, je pravda, že neprelial krv, ale Jozefovo utrpenie pre Ježiša a Máriu trvalo celé desaťročia a malo takú vnútornú intenzitu, že žiadna krv mučeníkov sa nemôže vyrovnáť jeho obetavej láske. Ustavične žil vo vedomí, že srdce jeho manželky prebodne meč a jeho Syn bude vysmievaný, potupovaný a nenávidený. Poznal Simeonovo proroctvo a po celé roky ho nosil v srdci. Čím čistejšie je srdce, tým čistejšia je aj obeť. A čím väčšia je duša, tým väčšie bude aj utrpenie.

Svätý Jozef je najväčší svätý po Márii, lebo trpel pre Ježiša viac než akýkoľvek iný svätý.

Svätý Jozef dal všetko Ježišovi a Márii, úplne sa obetoval, a keď bol celkom vyčerpaný, zomrel, lebo tak veľmi miloval.

„Svätého Jozefa možno nazvať mučeníkom skrytého života, lebo nikto netrpel tak ako on. Ale prečo toľko trýzne v jeho živote? Jednoducho preto, lebo čím je človek svätejší, tým viac musí trpieť z lásky k Bohu a na jeho slávu. Jozef, najväčší svätý po Márii, trpel viac než všetci mučeníci. Jeho utrpenie pramení z jeho hlbokej, nežnej a osvietenej lásky k Ježišovi a z jeho úcty k Panne Márii“ (svätý Peter Julián Eymard).

Keby to bola Božia vôľa, svätý Jozef by si vrúcne prial dlhšie žiť na zemi a ešte viac trpieť s Ježišom a Máriou na Kalvárii. Boh však chcel niečo iné.

Na rozdiel od svätého Jozefa Máriina prítomnosť na Kalvárii bola absolútne nevyhnutná, aby sa podieľala na zrode Cirkvi. Ako (podľa ctihodnej tradície) Boh zadržal oči svätého Jozefa, aby nevideli Kristovo narodenie v Betleheme, tak (podľa Písma) skryl pred očami svätého Jozefa ukrižovanie jeho milovaného Syna na Kalvárii. Tá by bola dvojnásobným mučením pre srdce svätého Jozefa.

„Úbohý svätý Jozef! Musel sa poddať smrti a zanechať Ježiša a Máriu; Ježiša, aby bol ukrižovaný a opustený od svojich vlastných; Máriu, aby trpela sama a bez pomoci. Aká ukrižovaná bola jeho láska k nim!“ (svätý Peter Julián Eymard).

Aká bude naša smrť? Zomrieme na lásku ako svätý Jozef alebo na starobu a chorobu?

Zamyslíme sa nad koncom nášho života aj nasledujúcou úvahou uja Janka: *Ako ľudia umierajú.*

Jedni ticho, v pokoji, druhí s nárekom v nervóznom, křčovitom zmietaní.

Niektorí smrťou prirodzenou, iní donútení cudzou rukou...

Jedni starobou, iní chorobou.

Na operačnom stole alebo pod autom na ulici. Lacordaire umrel na kazateľnici, Semmelweis za katedrou...

Väčšinou zomierajú ľudia predčasne, totiž prv ako sa nazdali... Smrť skoro vždy prekvapuje...

Ak sa zadívame na ňu ako na prechod z tohto života do večnosti, potom na čase a spôsobe toľko nezáleží... dôležitejšie bude, či nás nájde v hriechu, alebo v priateľstve s Bohom – v milosti...

Ak je smrť poslednou prípravou na odchod, bude určite o niečo závažnejším momentom, ako sú napríklad posledné úpravy diplomovej práce, podľa ktorej idú rozhodnúť o našej teoretickej pripravenosti... a viac pozornej sústredenosti si bude asi nárokovať ako posledný tréning pred vystúpením na javisku alebo na športovom ihrisku.

Pred verejným vystúpením nám obyčajne chodí po tele mráz a v mysli sa vynára úzkostlivá otázka: Ako to dopadne? Čo z toho bude, potlesk a či pískanie?

Ale pri príprave na smrť – ktorou je napokon celý náš život – máme nepochopiteľnú istotu, presvedčenie, že sa nič nemôže stať. Aj keď – ako Pavol hovorí – nikto z nás nevie, či je hoden hnevu a či lásky Boha, pred ktorého ide...

Ničoho nie som si vedomý – hovorí ten istý Apoštol – ale tým ešte nie som ospravedlnený... Ale povedzme, že by som bol, že by som po dobrej spovedi, pri ktorej som spravil všetko, čo bolo v mojich silách, mal morálnu istotu o svojej nevine a o čistote svojej duše... Kto ma uistí, že ju budem mať ešte aj zajtra a že v nej vydržím až do chvíle, v ktorej sa prepadnem do mrákot a temnôt smrti?...

Ak je smrť poslednou čiарou, ktorú nám je dovolené v náhlosti ešte pripísať k svojej vlastnosti, pripravme sa, aby sme ju v takom nervóznom chvate, keď nás pozvú náhle... napísali správne.

Veď je to čiara, ktorou môžeme všetko to dobré, čo sme vykonali, dôrazne podčiarknuť, ale i prečiarknuť...

Nie, nedajme sa nikým a ničím ukolísať do falošnej a nebezpečnej bezpečnosti.

Koľkí, čo žili lepšie, ako momentálne žijeme my, na konci ochabli alebo sa zmýlili a skončili zle.

Členovia prísneho kartuziánskeho rádu sa vo dne pri stretnutí pozdravujú slovami: *Memento mori*.

Áno, to je vážne vzatá príprava na smrť. Tu sa doslovne berie Pavlova výzva: *Cum timore et tremore operamini salutem vestram* – So strachom a bázňou pracujte na svojom spasení.

Brat, sestra, je pravda, že nás, deti dvadsiateho prvého storočia, v ktorom sa miesto lebky kladú na stôl kvety a miesto krížov na rázcestia reklamy čokolády, podobná chmúrna príprava na smrť veľmi nenadchýna...

Ale aj to je isté, že dobrá, svätá smrť, smrť v milosti Božej sa improvizovať nedá.

Ak sa má podariť, treba sa na ňu dôkladne... dlho... ba stále chystať.

Ako?

Uzobraním, smútkom, vážnym zamyslením? Vytrvalým mlčaním?

Občas aj tým.

Bežne však je lepšie, nášmu veku, našej povahe i dobe primeranejšie pripravovať sa na ňu stálou radostnou službou Bohu a blížnemu.

Svätého Alojza sa vychovávateľ pri hre opýtal, čo by robil, ak by musel v tej chvíli umrieť. – Nič, hral by som sa ďalej.

Tak žiť, tak čisto a dôsledne, a pritom tak veselo a radostne, ako sa to Pánovi páči... To je náš životný štýl a naša dobová príprava na smrť...

Stále plnenie Božej vôle, radostné, ochotné, bez lenivého okúňania, bez chytráckeho kľučkovania, bez defetistického fňukania – to, hľa, je cesta, z ktorej netreba pre strach a neistotu vybočovať pred smrťou ani na minútu...

Ako ľudia umierajú...

Voltaire si v zúfalstve a zúrivosti vylial na tvár obsah nočnej nádoby.

Tomáš Morus dúfal, a preto sa usmieval a žartoval i so svojim katom na popraviske...

Západoslovenský kňaz, ktorého meno zamlčíme, žil pohoršlivo a na konci nechcel spovedníka – pokladal to za zbytočné.

Za zbytočné to pokladal aj mladý doktor zo Sklených Teplíc len preto, že sa cítil po rannom svätom prijímaní – ktoré bolo uňho jedno z tých každodenných – dostatočne pripravený.

Rozlične umierajú ľudia...

Ako umrieme my?

Vyberme si...

Kým žijeme, máme na to stále možnosť...

Svätý Jozef, patrón umierajúcich, oroduj za nás!

Záver

Na záver si ešte raz pripomeňme niektoré momenty zo života svätého Jozefa.

„Svätý Jozef je na prvom mieste otcom, ktorý prijíma. Vítal nad každou rebéliou a odložil aj tie najlegitímnejšie osobné plány, miloval a prijímal Máriu a Ježiša, manželku a syna, tak odlišných v porovnaní s predstavou rodinného života, po ktorom mohol túžiť, no preto ich ešte viac chránil a miloval.

Ďalej je svätý Jozef otcom, ktorý chráni. Byť ochrancom je súčasťou jeho povolania a misie. Ide o úlohu, ktorú prežíval s diskretnosťou, s pokorou, v tichu, ale s neustálou prítomnosťou a vernosťou, aj keď nechápal.

Prežíval ju v neustálej pozornosti voči Bohu, otvorený jeho znameniam, s ochotou plniť jeho plán, a nie v prvom rade svoj vlastný. Zhostil sa tejto úlohy s vnútornou slobodou dobrého a verného sluhu, ktorý čisto túži po dobre tých, ktorí sú mu zverení.

Strážiť – pre Jozefa znamená nežne milovať tých, ktorí sú mu zverení, myslieť na ich dobro a šťastie s diskretnosťou a s vytrvalou veľkodušnosťou. Strážiť je vnútorným postojom, ktorý nás vedie, aby sme nestrácali z pohľadu druhých, z času na čas prehodnocovať, kedy sa treba stiahnuť a kedy sa priblížiť, pritom však vždy udržiavať srdce v bdelosti, pozornosti a modlitbe“ (pápež František).

„Svätý Jozef predstavuje dokonalú ikonu prijatia Božích plánov. Nech všetkým, predovšetkým mladým, pomáha rozlišovať, aby naplnili sny, ktoré má s nimi Boh.“

„Modlím sa za to, aby každá rodina cítila vo svojej domácnosti živú prítomnosť svätej nazaretskej rodiny, ktorá naplní naše malé domáce spoločenstvá úprimnou a nezištnou láskou, z ktorej pramení radosť aj v skúškach a ťažkostiach“ (pápež František).

Rok svätého Jozefa prebieha súbežne s Rokom rodiny. Pri jeho otvorení 19. marca 2021 pápež adresoval účastníkom kongresu s názvom *Láska naša každodenná* poslanstvo s nádejou, že tento osobitný rok vyvrcholí 26. júna 2022 v Ríme Desiatym svetovým stretnutím rodín. V poslanstve spomína potrebu komunikovať s ľuďmi v dobe a kultúre, ktoré sa do hĺbky zmenili. Priпомenul, že nestačí zdôrazňovať len dôležitosť náuky, ale je potrebné aj „uchovávať krásu rodiny a ujímať sa súcitne jej krehkosti a rán“. Jadrom každej rodinnej pastorácie má byť „úprimnosť evanjeliového ohlasovania a jemnosť sprevádzania“. Cirkev má nielen ukazovať smer, ale aj kráčať spolu s nimi, byť „v službe ich šťastia“, aby cítili blízkosť Cirkvi a Boha. Rodiny povzbudzuje, aby sa nedali premôcť kultúrou „provizórnosti“.

Úvahy o svätom Jozefovi zakončíme ujoovým komentárom k rozjímaniam o svätom Jozefovi. Nech sú nám jeho slová svetlom na cestu v novej etape nášho života:

Brat, sestra,

ten, kto sa odhodlal plniť Božie plány, nech sa prichystá na bolestné i radostné prekvapenia, na stálu pohotovosť, na nočné vyrušenia, na pochody cez púšť, na úteky do cudzej zeme, na nenávisť a lásku, ktoré sa budú striedať ako deň s nocou, na napäté čakanie podľa vzorca: „Pokiaľ ti nepoviem“, „...kým ti nedám vedieť...“ (Mt 2, 13).

Toto všetko skúsi duša, ktorá to myslí s Bohom úprimne.

Ale ak vieme, že Boh je Otec, budeme mu plne dôverovať, a náš život, rušený týmto často strašným striedaním, poznamená natrvalo pokoj a radostná istota, že aj tým, čo je v ňom bolestné a nejasné, sleduje len naše dobro.

A zo skúsenosti sa presvedčíme, že práve vtedy, keď budeme najviac trpieť, nás navštívi nečakane radosťou...

Aj Pavol mal túto skúsenosť.

Napísal: „...On (Boh) vás nedovolí skúšať nad vaše sily, ale so skúškou dá aj schopnosť, aby ste mohli vydržať“ (*1 Kor 10, 13*).

A zas, keď sa čomusi veľmi tešíme, čakajme bolesť; tak naša radosť nikdy nevybočí zo svojich zdravých medzí, bude mierne, stlmená týmto očakávaním.

A bude to presne podľa Apoštolovho priania, ktorý hovorí: „Ustavične sa radujte v Pánovi! Opakujem: Radujte sa! Vaša miernosť nech je známa všetkým ľuďom“ (*Flp 4, 4 – 5*).

Pravého kresťana bude preto charakterizovať stála vnútorná vyrovnanosť a pokojná radosť, plynúca z vedomia, že Boh nás má vždy veľmi rád a riadi všetko vôkol nás, to radostné i bolestné, len v náš prospech.

Poprosme svätého Jozefa, aby v tom, v čom nám je vzorom, bol aj pomocníkom, aby sme vedeli vždy s pokojom prijať všetky tie hry svetla a tieňov, ktoré služba Ježišovi so sebou prináša. Amen. (*Počuli sme slovo Pánovo, 28*).

Obsah

Úvod.....	2
I. Svätý Jozef... tichý, poslušný muž skutkovej viery.....	14
II. Neboj sa, Jozef... sen o povolání	26
III. Neboj sa, Jozef... odvážny otec	35
IV. Svätý Jozef... nežný otec	44
V. Svätý Jozef... pracujúci otec	56
VI. Svätý Jozef... milujúci ochranca a pomocník v núdzi	67
VII. Svätý Jozef... patrón dobrej smrti	76
Záver	85